

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ
МОНІТОРИНГОВОГО ВІЗИТУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРЕВЕНТИВНОГО
МЕХАНІЗМУ ДО ВІДДІЛУ ПОЛІЦІЇ**

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

**МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ**
**ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ
МОНІТОРИНГОВОГО
ВІЗИТУ НАЦІОНАЛЬНОГО
ПРЕВЕНТИВНОГО МЕХАНІЗМУ
ДО ВІДДІЛУ ПОЛІЦІЇ**

КИЇВ
2019

Погляди, висловлені у цій публікації,
є відповідальністю авторів і не
обов'язково відображають офіційну
політику Ради Європи.

Це видання підготовлено в рамках
проекту Ради Європи «Посилення
імплементції європейських
стандартів прав людини в Україні».

Усі запити щодо відтворення або
перекладу будь-якої частини цієї
публікації повинні направлятися до
Директорату комунікації
(F-67075 Strasbourg Cedex або
publishing@coe.int). Уся інша
кореспонденція щодо цієї публікації
повинна направлятися до Головного
Директорату з прав людини та
верховенства права.

© Рада Європи, 2019 рік
Друк: Видавництво «К.І.С»

Публікація підготовлена
Віктором Чупровим, експертом Ради
Європи, програмним менеджером
Експертного центру з прав людини.

ЗМІСТ

СПИСОК ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ЯКІ ВЖИВАЮТЬСЯ У ВИДАННІ	4
РОЗДІЛ 1. ОПИС МІСЦЯ НЕСВОБОДИ	5
РОЗДІЛ 2. СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЗАТРИМАНИХ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ВП	9
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГОВОГО ВІЗИТУ	18
3.1. Проведення візиту.....	18
3.2. Спілкування з керівництвом ВП.....	23
3.3. Огляд приміщень ВП.....	26
3.4. Спілкування із затриманими.....	43
3.5. Підбиття підсумків за участю керівництва ВП.....	45
ДОДАТКИ	47
Додаток 1. Послідовність руху моніторингової групи по ВП під час моніторингового візиту.....	48
Додаток 2. Перелік документації ВП.....	49
Додаток 3. Перелік нормативно-правових актів, що визначають права осіб, утримуваних у ВП.....	51
Додаток 4. Максимально дозволені терміни тримання осіб у ВП.....	55
Додаток 5. Примірна організаційна схема розташування приміщень ВП..	61
Додаток 6. Карта спостереження дотримання прав людини у ВП.....	62
Додаток 7. Рекомендації щодо заповнення звіту за результатами проведення моніторингового візиту національного превентивного механізму до ВП.....	93

СПИСОК ОСНОВНИХ СКОРОЧЕНЬ, ЯКІ ВЖИВАЮТЬСЯ У ВИДАННІ

АРТ – антиретровірусна терапія

Автозак – спеціалізований автомобіль, обладнаний для перевезення затриманих осіб

ВП – відділ (відділення) територіального органу Національної поліції

ДБН – державні будівельні норми

ЄРДР – Єдиний реєстр досудових розслідувань

ЄКПЛ – Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 року

ЗОЗ – заклад охорони здоров'я

ЗПТ – замісна підтримувальна терапія

ІТТ – ізолятор тимчасового тримання Національної поліції України

КЗ – кімната для затриманих територіального органу Національної поліції України

КЗК – Європейський комітет з питань запобігання катуванням чи не-людському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (англ. – СРТ)

КМУ України – Кабінет Міністрів України

КПК України – Кримінальний процесуальний кодекс України

КУпАП – Кодекс України про адміністративні правопорушення

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я України

МВС – Міністерство внутрішніх справ України

НПУ – Національна поліція України

СІЗО – слідчий ізолятор Державної кримінально-виконавчої служби України

ООН – Організація Об'єднаних Націй

СНІД – синдром набутого імунodefіциту

СРПП – сектор реагування патрульної поліції

РОЗДІЛ 1. ОПИС МІСЦЯ НЕСВОБОДИ

Відділ поліції (далі – ВП) – структурний підрозділ Національної поліції України, який утворюється з метою забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку.

Відповідно до статті 2 Закону України «Про Національну поліцію», на Національну поліцію України та її структурні підрозділи покладено завдання щодо надання поліцейських послуг у сферах:

- ▶ забезпечення публічної безпеки і порядку;
- ▶ охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- ▶ протидії злочинності;
- ▶ надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Відповідно до наказу Національної поліції України від 06.11.2015 № 1 «Про затвердження структури Національної поліції України», структура ВП має такі підрозділи:

- ▶ керівництво;
- ▶ слідчий відділ (відділення);
- ▶ відділ (сектор) кримінальної поліції;
- ▶ відділ (сектор) превенції (у складі патрульної поліції);
- ▶ сектори реагування патрульної поліції № 1 – № 4 (для відділів поліції, де нема підрозділів Департаменту патрульної поліції);
- ▶ сектор спеціальної поліції;
- ▶ відділ (сектор) моніторингу;

- ▶ сектор кадрового забезпечення;
- ▶ режимно-секретний сектор;
- ▶ канцелярія;
- ▶ сектор логістики та матеріально-технічного забезпечення;
- ▶ кінологічний сектор;
- ▶ сектор інформаційної підтримки;
- ▶ окремі посади спеціалістів зв'язку та спеціального зв'язку.

ВП можна умовно розділити на три функціональні зони¹.

1. Зона «**А**» – зона вільного перебування будь-кого.

До неї можна віднести вестибюль ВП та кімнату приймання громадян. Будь-яка людина може безперешкодно потрапити до цієї зони, і так само безперешкодно її залишити. Також у ній можуть перебувати люди, які прибули до ВП примусово (у супроводі працівників поліції чи інших громадян), які перебувають під наглядом працівників поліції і не можуть без їхнього дозволу залишити ВП.

Перебування людей у цій зоні зазвичай не створює ризику неналежного поведіння. По-перше, вестибюль та приймальня громадян постійно перебувають під наглядом оперативного чергового, по-друге, вестибюль має перебувати під цілодобовим відеоспостереженням з архівацією даних не менше ніж один місяць.

2. Зона «**Б**» – зона обмеженого доступу.

До неї можна віднести кабінети працівників поліції, коридори та інші приміщення ВП, потрапити до яких можна лише після отримання дозволу чергового (постового) і реєстрації в Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених. Для залишення цієї зони також потрібен дозвіл працівників поліції.

На відміну від вестибюлю ВП, ці кабінети не обладнані камерами відеоспостереження, і, крім оперативних працівників, ніхто за затриманими не спостерігає, що може призводити до порушення прав громадян.

У зоні «Б» можуть перебувати:

---

¹ Примірною організаційною схемою розташування приміщень ВП наведена в Додатку 5 до цих Методичних рекомендацій.

- ▶ працівники поліції цього ВП або інших підрозділів (кожен працівник поліції, навіть якщо він у цивільному одязі, повинен мати при собі посвідчення особи);
- ▶ цивільний персонал, який працює у ВП або обслуговує ВП, також повинен мати відповідні документи;
- ▶ працівники органів прокуратури (процесуальні керівники або працівники прокуратури, які здійснюють нагляд за дотриманням законів у цьому ВП);
- ▶ адвокати, які прибули до ВП для забезпечення надання правової допомоги;
- ▶ особи, які добровільно прибули до ВП для участі в проведенні слідчих дій (за повісткою);
- ▶ особи, які прибули до ВП з метою виконання вимог адміністративного нагляду;
- ▶ особи, затримані за підозрою у скоєнні кримінального правопорушення;
- ▶ особи, запрошені або примусово доставлені до ВП як свідки скоєння кримінального правопорушення;
- ▶ особи затримані за скоєння адміністративного правопорушення (для складання протоколу про скоєння адміністративного правопорушення). Перелік осіб, які можуть примусово перебувати у ВП, підстави та граничні терміни перебування зазначені в Додатку 4 до цих Методичних рекомендацій.

Зона «В» – зона тимчасового перебування затриманих осіб.

До неї можна віднести кімнати для затриманих (далі – КЗ), кімнати для проведення слідчих дій, кімнату для розгляду обставин затримання або доставлення осіб до територіального підрозділу поліції та кімнати для конфіденційної зустрічі з адвокатом.

Усі приміщення цієї зони перебувають під наглядом оперативного чергового і в кожному приміщенні встановлено камери відеоспостереження з архівацією даних не менше ніж один місяць.

У КЗ можуть перебувати :

- ▶ затримані за підозрою у скоєнні злочину;
- ▶ затримані за скоєння адміністративного правопорушення;

- ▶ затримані за ухвалою суду з метою доставлення до суду для обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою.

Єдина підстава для перебування осіб у КЗ – протокол затримання (або за підозрою в скоєнні злочину, або за скоєння адміністративного правопорушення). Граничні терміни тримання осіб у КЗ визначено в Додатку 4 до цих Методичних рекомендацій.

РОЗДІЛ 2. СТАНДАРТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЗАТРИМАНИХ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ У ВП

Право на життя

Право на життя – основоположне право людини, що закріплене у ст. 2 Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Право кожного на життя має охороняти закон.

Стаття 27. Конституції України наголошує, що кожна людина має невід’ємне право на життя.

Статтями 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, 27 Конституції України встановлено право захищати своє життя і здоров’я.

Заборона катування²

Стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод визначає абсолютне право людини не бути підданою катуванню. Ніхто не може бути підданий катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. Це абсолютне право людини, яке не може бути обмеженим за будь яких обставин.

У Конституції України це право закріплено статтею 28.

---

2 Стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свободи, стаття 28 Конституції України.

Під час візиту до ВП можна виявити такі ознаки порушення цього права:

- ▶ безпосередньо катування затриманої особи, а саме: застосуванням фізичної сили чи психологічного тиску чи будь-яких інших пристосувань з метою здобути визнання в скоєнні правопорушення чи отримати іншу інформацію щодо обставин скоєння правопорушення, чи подолання волі особи;
- ▶ перебування особи в умовах недотримання мінімальних стандартів належного поводження, зокрема недоступу до проточної та питної води, неналежного природного та штучного освітлення, опалення та кондиціювання повітря, недоступу до санітарного вузла тощо;
- ▶ позбавлення особи безперервного лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, якщо вона перебуває на відповідній програмі, або ненадання медичної допомоги особі, яка перебуває в стані абстинентного синдрому.

Інша ознака неналежного поводження – протиправне застосування до утримуваних осіб фізичної сили з боку працівників поліції чи інших затриманих осіб, зокрема:

- ▶ протиправне застосування сили, спеціальних засобів чи вогнепальної зброї (без наявності законних підстав), зокрема під час затримання, конвоювання або будь-якого перебування особи під контролем поліції;
- ▶ перевищення міри, необхідної для виконання покладених на поліцію обов'язків, у застосуванні сили та спеціальних засобів;
- ▶ використання стримувальних засобів без наявності законних підстав та обґрунтованої потреби або використання непередбачених законодавством стримувальних засобів (мотузок, пластикових стяжок тощо);
- ▶ зазнавання шкоди від інших затриманих осіб (фізичних травм чи психологічного тиску).

Право на свободу та особисту недоторканність³

Відповідно до статті 29 Конституції України, кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність.

Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

У разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має перевірити суд. Затриману особу негайно звільняють, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою.

Кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правничою допомогою захисника.

У ВП порушення права на свободу може полягати в такому:

- ▶ незаконні затримання (затримання без підстав, визначених законодавством);
- ▶ приховані затримання (фактичні затримання, жодним чином не задокументовані ані в Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених, ані шляхом складання протоколу затримання);
- ▶ примусове тримання особи у ВП з перевищенням терміну дозволеного законодавством;
- ▶ тримання особи в місцях не передбачених законодавством (у коридорах, кабінетах працівників поліції чи інших приміщеннях будівлі ВП, окрім КЗ).

---

3 Стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод; стаття 29 Конституції України.

Право на охорону здоров'я, медичну допомогу

Відповідно до статті 49 Конституції України кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Ознаками порушень цього права у ВП можуть бути виявлення випадків:

- ▶ ненадання медичної допомоги, якщо особа її потребувала або вимагала, зокрема лікарем, якого обрала затримана особа;
- ▶ ненадання медичної допомоги, якщо є потреба, невиконання рекомендацій лікаря щодо госпіталізації чи додаткового медичного обстеження;
- ▶ коли нема медичних препаратів (укомплектованих аптечок невідкладної медичної допомоги) для надання домедичної допомоги особам у разі потреби або прострочений термін дії ліків в аптечках;
- ▶ невиконання рекомендацій лікарів, зокрема щодо госпіталізації або організації додаткового медичного обстеження осіб, які перебувають у ВП;
- ▶ відсутність у ВП персоналу, який пройшов відповідне навчання для надання домедичної допомоги потерпілим.

Право на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло

Це право встановлено у статті 48 Конституції України і забезпечується належними умовами проживання (перебування).

До неналежних умов утримання (перебування) осіб у ВП можна віднести:

- ▶ недотримання вимог щодо вільної житлової площі для затриманих осіб (має бути не менше ніж 4 м² на кожну особу без урахування площі санітарного вузла та місць загального користування);
- ▶ неналежний рівень штучного чи природного освітлення;
- ▶ високий рівень вологості, який призводить до появи плісняви на поверхнях стін, чи стелі камер, чи інших приміщень ВП;

- ▶ неналежний температурний режим (нижче від +18°C);
- ▶ нема постійного доступу до питної та проточної води;
- ▶ нема вільного доступу до туалету;
- ▶ невивід на прогулянки на свіжому повітрі;
- ▶ неналежна організації харчування.

Право на повагу до приватного і сімейного життя

Це право визначене статтею 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статтею 32 Конституції України.

Кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання відбувається згідно із законом і необхідне в демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб.

У ВП порушення права на приватність може полягати в тому, що бракує перегородок у санітарних КЗ, камери відеоспостереження розташовані в приватних зонах.

Право на ефективний засіб юридичного захисту

Право визначене статтею 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статтями 40, 57, 59 Конституції України і включає в себе право на професійну правничу допомогу, на отримання інформації про свої права та обов'язки, право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади.

Процесуальні права, гарантії та запобіжники порушенням прав людини, яка перебуває у ВП

У перші години затримання особа найвразливіша щодо можливих порушень її прав. Саме тому ці категорії осіб додатково захищені рядом процесуальних прав і гарантій.

Гарантії та запобіжники порушенням прав людини, що перебуває у ВП, можна розділити на два типи:

- ▶ які передбачені законодавством і мають існувати з моменту фактичного затримання особи до її доставлення в орган поліції;
- ▶ які передбачені законодавством і мають забезпечувати затриману особу від порушень прав людини з моменту її доставлення до ВП до поміщення в ІТТ або слідчий ізолятор.

Гарантії захисту з моменту фактичного затримання до доставляння у ВП

Після обмеження поліцією права особи на вільне пересування (фактичного затримання), вона набуває статусу затриманої особи. Цей статус покладає на працівників поліції, які провели затримання ряд обов'язків. Їх належне виконання має звести до мінімуму ризику неналежного поводження з затриманими.

До таких обов'язків належать:

- ▶ поінформувати особу про її права;
- ▶ поінформувати особу про підстави її затримання;
- ▶ повідомити центр безоплатної вторинної правової допомоги про затримання та місце перебування особи;
- ▶ надати можливість затриманій особі повідомити рідних чи інших осіб, на її вибір, про факт затримання та місце перебування або самим забезпечити таке інформування з дотриманням вимог негайності;
- ▶ забезпечити, якщо є потреба, доступ до лікаря, зокрема конкретного лікаря на бажання затриманої особи.

Гарантії після доставлення особи до ВП та під час її перебування у ВП

Після доставлення особи до ВП гарантії забезпечення дотримання її прав значно посилюються. Додаються такі гарантії захисту особи від неналежного поводження:

- ▶ реєстрація перебування особи у відділі поліції шляхом відповідних записів у Журналі обліку доставлених відвідувачів та запрошених⁴, зокрема: часу перебування особи (початку та завершення), статусу, в якому особа перебуває у ВП, та особи, яка фактично доставила затриману особу до відділу поліції;
- ▶ фіксація факту повідомлення центру безоплатної вторинної правової допомоги та прибуття адвоката до затриманої особи в Журналі інформування центрів правової допомоги з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим⁵;
- ▶ складання протоколу затримання особи з фіксацією обставин затримання, зокрема точного часу та місця фактичного затримання, та передання копії протоколу затриманій особі;
- ▶ контроль забезпечення прав затриманої особи з боку оперативного чергового;
- ▶ контроль забезпечення прав затриманої особи з боку службової особи, відповідальної за перебування затриманих у відділі поліції;
- ▶ наявність системи відеоспостереження з архівацією даних на входах у будівлю та в приміщеннях відділу поліції;
- ▶ наявність та доступність Книги скарг та пропозицій;
- ▶ проведення слідчих дій у спеціально обладнаній кімнаті, зокрема з системою відеоспостереження з архівацією даних;
- ▶ фіксація перебування затриманої особи в КЗ: через систему відеоспостереження та в Книзі обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих⁶;
- ▶ фіксація фактів надання медичної допомоги особам, які перебувають у ВП, зокрема в кімнаті для затриманих, у Журналі

4 Додаток 11 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 2 пункту 10 розділу VI), затвердженої наказом МВС від 23.05.2017 № 440.

5 Додаток 12 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 10 розділу VI), затвердженої наказом МВС від 23.05.2017 № 440.

6 Додаток 17 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 2 пункту 2 розділу VII), затвердженої наказом МВС від 23.05.2017 № 440.

реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції⁷.

З метою фіксації дій, які безпосередньо стосуються поводження із затриманими особами, в кожному ВП передбачено ведення таких книг і журналів⁸:

- ▶ Книги скарг і пропозицій⁹;
- ▶ Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених¹⁰;
- ▶ Книги обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих¹¹;
- ▶ Журналу реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції¹²;
- ▶ Журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим¹³;
- ▶ Книги приймання-здавання чергування¹⁴.

У ВП можна виявити такі ознаки порушень процесуальних прав і гарантій затриманих осіб:

1) неповідомлення затриманій особі підстав затримання та її прав негайно після затримання;

2) неповідомлення про затримання третіх осіб:

7 Додаток 13 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 5 пункту 13 розділу VI), затвердженої наказом МВС від 23.05.2017 № 440.

8 Зразки книг та журналів наведено в Додатку № 2.

9 Додаток 5 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 1 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

10 Додаток 11 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 2 пункту 10 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

11 Додаток 17 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 2 пункту 2 розділу VII), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440;

12 Додаток 13 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 5 пункту 13 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440;

13 Додаток 12 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 10 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440;

14 Додаток 15 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (пункт 27 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440;

- ▶ неповідомлення про затримання особи, взяття її під варту або обмеження в праві на вільне пересування іншим способом, а також про її місце перебування її близьких родичів, членів сім'ї чи інших осіб на вибір цієї особи негайно після затримання;
- ▶ неповідомлення про затримання та місце перебування особи центр безоплатної вторинної правової допомоги негайно після затримання або взагалі неповідомлення;

3) порушення права на захист:

- ▶ неінформування особи про її права з моменту фактичного затримання;
- ▶ затримка в допуску або взагалі недопуск адвоката до затриманої особи;
- ▶ позбавлення особи права на конфіденційне побачення з адвокатом до першого допиту, зокрема шляхом вимагання підписати заяву про відмову від адвоката без побачення з ним;

4) порушення порядку обшуку затриманої особи:

- ▶ обшук затриманого особою протилежної статі;
- ▶ обшук при понятих протилежної статі.

5) порушення порядку реєстрації перебування особи у ВП та факту її затримання:

- ▶ нереєстрація перебування затриманої особи у ВП в Журналі обліку доставлених відвідувачів та запрошених або фальсифікація відомостей, внесених до нього, зокрема: неправильно зазначено час перебування особи у ВП, статус особи (замість «затримана», може бути зазначене, що особа прибула добровільно як «відвідувач», «на бесіду», «щоб дати пояснень» тощо);
- ▶ затримання особи без складання протоколу затримання або невручення затриманій особі копії протоколу затримання;

6) порушення порядку проведення допиту затриманих осіб:

- ▶ перевищення дозволеної тривалості безперервного допиту (2 години для дорослих і 1 година для неповнолітніх осіб);
- ▶ допит неповнолітньої особи за відсутності її законного представника.

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГОВОГО ВІЗИТУ

3.1. Проведення візиту

Перед входом до ВП необхідно:

- ▶ записати дату та точний час початку візиту;
- ▶ перевірити наявність відповідної вивіски із зазначенням точної назви ВП;
- ▶ сфотографувати вхід та вивіску та занотувати інформацію, чи вони є.

Вхід до відділу поліції¹⁵

Вхід до ВП має бути позначений вивіскою з відповідною назвою. Доступ до адміністративної будівлі ВП має бути забезпечений для всіх категорій осіб, зокрема для осіб на інвалідному візку (має бути обладнаний

---

¹⁵ Приклади зображень приміщень ВП отримані на ресурсі <http://pravopil.umdpl.info>.

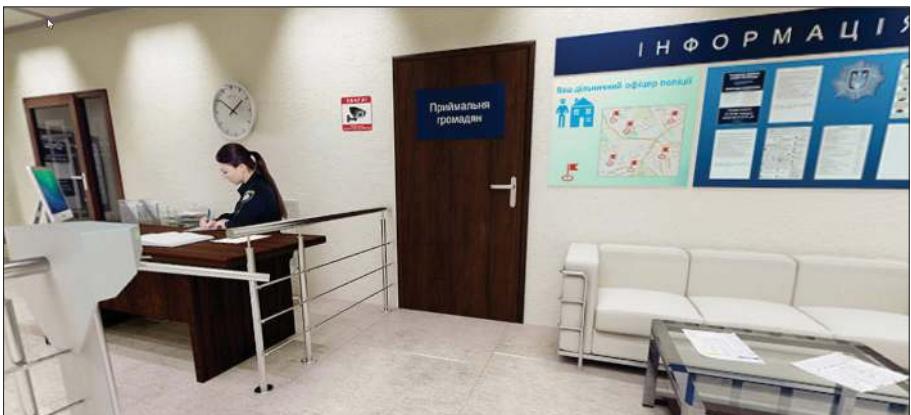
пандус та кнопка виклику чергового в місці, доступному для особи на інвалідному візку). Також всі входи до ВП мають бути обладнаними камерами відеоспостереження. На центральному вході має бути обладнаний переговорний пристрій.

Вестибюль відділу поліції

Доступ до вестибюлю ВП має бути вільним, без необхідності отримання дозволу. Винятком може бути нічний час або особливе розпорядження керівника поліції щодо посилення заходів безпеки в зоні ООС. У вести-

бюлі має бути розміщена інформація про години приймання керівництва ВП. На доступному і видному місці має бути розміщена Книга скарг та пропозицій. Доступ до неї також має бути безперешкодним. З вестибюлю має бути доступ до чергового ВП, до приймальні громадян та до службових кабінетів працівників поліції.

Після входу до вестибюлю ВП моніторинговій групі слід:

- ▶ перевірити, чи можливо потрапити до вестибюлю без дозволу постового або чергового ВП (двері до ВП і вестибюлю не мають бути зачинені, за винятком нічного часу);
- ▶ оцінити чи зможе особа з обмеженими можливостями (наприклад, на інвалідному візку) потрапити до вестибюлю без сторонньої допомоги;
- ▶ перевірити наявність та доступність Книги скарг та пропозицій (для її отримання не потрібно питати дозволу працівників поліції).

Зразок форми Книги скарг і пропозицій¹⁶

<i>Зміст скарги або пропозиції</i>		
_____		
		Підпис _____
Прізвище, ім'я та по батькові _____		
Місце проживання заявника _____		
Номери службового або/та домашнього телефонів _____		
«__» _____ 20__ року		
Результати перевірки та вжиті заходи _____		
Заявникові повідомлено про результати перевірки та ужиті заходи _____		
(хто, коли повідомив, вихідний № та дата відповіді)		
Перевірку провів _____		
(посада, звання, підпис, ініціали, прізвище)		
«__» _____ 20__ року		
Начальник органу (підрозділу) поліції _____		
(звання)	(підпис)	(ініціали, прізвище)
«__» _____ 20__ року		

16 Додаток 5 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 1 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

Перевірити такє:

- ▶ Чи розглядаються записані до Книги звернення громадян протягом місяця (звірити дату подання скарги та дату проведення перевірки)¹⁷?
- ▶ Чи проставляються в Книзі відмітки про направлення відповіді заявникам?
- ▶ Чи є в Книзі заяви та повідомлення про злочини чи інші події, зокрема щодо катування, порушення права на захист, інших видів неналежного поводження?
- ▶ Чи внесено до Журналу єдиного обліку заяв і повідомлень про скоєні кримінальні правопорушення та інші події¹⁸ відомості про злочини та події, які зазначені в Книзі скарг та пропозицій (якщо такі були виявлені під час вивчення Книги)?
- ▶ Чи внесено відомості, записані до Книги скарг та пропозицій, які мають ознаки злочину, до ЄРДР та чи розпочато досудове розслідування?

Приймальня громадян ВП

Спеціально обладнане приміщення для зустрічі керівництва ВП з громадянами. Доступ до цієї кімнати має бути вільним. Біля входу до кімнати (у вестибюлі) має бути розташований графік приймання громадян посадовими особами ВП.

17 Закон України «Про звернення громадян».

18 Додаток 2 до Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затвердженої Наказом МВС від 06.11.2015 № 1377.

Звернутись до поліцейського, який відповідає за пропускний режим, або до оперативного чергового ВП і вчинити такі дії:

- ▶ пред'явити черговому посвідчення працівника Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, громадським моніторам та експертам – доручення Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, паспорт, та назвати мету свого візиту¹⁹;
- ▶ ознайомитись зі службовим посвідченням оперативного чергового (помічника), записати його посаду, прізвище та ініціали;
- ▶ попросити чергового повідомити керівника ВП (старшого з керівництва, хто на момент візиту присутній у ВП) про прибуття моніторингової групи та запросити його до вестибюлю для спілкування.

Перешкоджання в проведенні візиту такі:

- ▶ недопущення моніторингової групи до службових приміщень, до затриманих осіб або документації після ознайомлення з мандатом групи (дорученнями Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та службовим посвідченням працівника Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини);
- ▶ затягування допуску під різними приводами (керівник на нараді, на виїзді тощо);
- ▶ вимагання від моніторів додаткових документів та дозволів для ведення своєї діяльності (крім доручення Уповноваженого

¹⁹ Проведення парламентського контролю дотримання прав людини в зазначеному територіальному органі Національної поліції України в межах діяльності національного превентивного механізму в Україні.

Верховної Ради України з прав людини документа, що посвідчує особу, службового посвідчення працівника Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини);

- ▶ перешкоджання конфіденційному спілкуванню із затриманими особами.

У разі недопуску членів моніторингової групи до об'єкта моніторингу або виникнення екстреної ситуації під час візиту керівник моніторингової групи повідомляє відповідного представника Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Керівник групи складає адміністративний протокол про перешкоджання діяльності Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

3.2. Спілкування з керівництвом ВП

Під час першого спілкування з керівником ВП керівник моніторингової групи має вчинити такі дії:

- ▶ передати керівникові для ознайомлення своє службове посвідчення та доручення членів моніторингової групи на проведення моніторингу;
- ▶ у разі потреби, надати для ознайомлення витяг з Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», зокрема щодо реалізації функцій національного превентивного механізму;
- ▶ повідомити про мету і порядок проведення візиту, склад моніторингової групи, дотримання умов конфіденційності щодо інформації, отриманої під час візиту;
- ▶ передати перелік документів (інформації), з якою група буде знайомитися під час огляду установи, щоб керівник ВП забезпечив доступ до цих документів (інформації) (примірний перелік документів наведено в Додатку 2 до цих Методичних рекомендацій);
- ▶ поінформувати, що протягом візиту, моніторингова група буде: оглядати всі приміщення ВП; спілкуватися з персоналом ВП (начальником слідства, слідчими, особою, відповідальною за перебування затриманих, оперативними працівниками тощо); спілкуватися з особами які перебувають у ВП, незалежно від їхнього

статусу і місця перебування (в кабінетах, коридорах, кімнатах для затриманих тощо); конфіденційно спілкуватися з затриманими особами або тими, хто примусово перебуває у ВП, з питань дотримання їхніх прав і поведження з ними під час перебування в поліції;

- ▶ попередити, що під час перевірки група буде користуватися фото-, відеоапаратурою для фіксації умов тримання та інших відомостей щодо стану дотримання прав осіб, які тримаються або примусово перебувають у ВП.

Моніторинг ведеться за участю персоналу закладу (бажано одна особа на кожну підгрупу моніторингової групи).

Після спілкування з відповідальною особою, відразу переглянути Журнал обліку доставлених, відвідувачів і запрошених ВП і відмітити собі кількість осіб, які на момент візиту перебувають у ВП (у журналі має бути запис про прибуття до поліції і не бути запису про залишення особою поліції). Обов'язково сфотографувати сторінки цього журналу з записами, зробленими в день візиту.

Журнал обліку доставлених, відвідувачів і запрошених ВП²⁰

№ з/п	Дата і час доставляння, прибуття до органу (підрозділу) поліції	Прізвище, ім'я, по батькові (без скорочення)	Поштова адреса місця фактичного проживання, реєстрації	Прізвище, посада працівника, яким особу доставлено, запрошено до органу (підрозділу) поліції
1	2	3	4	5

Мета доставляння, прибуття	Час залишення органу (підрозділу) поліції. Ужиті стосовно доставленої особи заходи (складено протокол, відібрано пояснення тощо)	Наявність чи відсутність претензій до працівників поліції	Особистий підпис доставленого, відвідувача, запрошеного	При необґрунтованому доставленні підстава та час звільнення особи, а також посада, прізвище й підпис посадової особи
6	7	8	9	10

²⁰ Додаток 11 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 2 пункту 10 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

Журнал обліку доставлених, відвідувачів і запрошених веде працівник поліції, який виконує пропускний режим до адміністративного будинку органу (підрозділу) поліції.

У цей журнал заносять відомості щодо всіх без винятку осіб, яких доставили, викликали працівники поліції для складання адміністративних матеріалів, проведення процесуальних і слідчих дій чи які прибули до органу (підрозділу) поліції з особистих або службових питань.

Відомості про доставлених, відвідувачів і запрошених вносять на підставі документів, що засвідчують їхню особу, а якщо таких документів у доставлених нема – зі слів останніх.

Доставлених і запрошених у приміщенні органу (підрозділу) поліції супроводжує працівник поліції, який їх доставив чи запросив.

Після складання необхідних матеріалів на доставлену особу працівник поліції, який доставив особу до органу (підрозділу) поліції, проставляє в графі 7 інформацію про вжиті стосовно неї заходи.

Працівник поліції доводить до відома особи, яка залишає приміщення органу (підрозділу) поліції, про її право зробити запис у цьому журналі, що вона має або ж ні претензії до працівників поліції. Графи 8, 9 заповнюються власноруч доставлені, відвідувачі та запрошені.

При звільненні особи, яка була необґрунтовано доставлена до органу (підрозділу) поліції, оперативний черговий або відповідальний по органу (підрозділу) поліції власноруч робить запис у графі 10 про підставу й час звільнення та ставить свій підпис.

Якщо в черговій частині ВП є КЗ, дізнатись у чергового ВП, чи перебувають на момент відвідування в цій кімнаті затримані особи.

- ▶ Якщо в КЗ затриманих немає, разом з відповідальним без зволікань пройти до службових кабінетів працівників карного розшуку та слідчих ВП;
- ▶ якщо в КЗ тримаються затримані, попросити чергового повідомити моніторингову групу, коли виникне потреба їх вивести (щонайменше за 30 хв), щоб ви мали можливість з ними поспілкуватись, і в жодному разі не вивозити їх з КЗ без спілкування з моніторинговою групою.

3.3. Огляд приміщень ВП

Коридор, сходи – шлях до кабінетів працівників поліції

По ходу руху переконатися, що на всіх дверях кабінетів ВП наявні таблички з номерами, назвами відділів, зазначенням посад і прізвищ працівників.

Кабінети працівників поліції (карного розшуку, слідчих, дільничних)

Вибірково оглянути кабінети працівників карного розшуку, слідчих і дільничних. Якщо кабінет замкнений, попросити відімкнути його для огляду. У разі обґрунтованої підозри, що в певному приміщенні перебуває затримана особа, а «власника» кабінету разом з ключами немає, вимагати комісійного відкриття (зазвичай тубус із ключами від приміщень міститься в черговій частині).

Якщо в будь-якому кабінеті або коридорі перебувають затримані/доставлені, кожен особу²¹ необхідно опитати щодо підстав їхнього тут перебування.

Орієнтовний перелік питань для опитування осіб, які перебувають у кабінетах та інших приміщеннях ВП:

- ▶ Як вас звати?
- ▶ О котрій годині ви зайшли до відділу поліції?
- ▶ Ви самостійно прийшли чи в супроводі поліцейських?
- ▶ Якщо відповідь негативна, запитати: хто саме вас супроводжував до відділу поліції?
- ▶ Чи знаєте ви чому зараз перебуваєте в цьому приміщенні?
- ▶ Чи можете ви зараз з власної волі вийти з кабінету і піти додому?

Якщо відповідь негативна (особа фактично затримана і не може з власної волі залишити ВП):

- ▶ Запитати працівників поліції, які перебувають у кабінеті, в якому статусі перебуває особа, і якщо вона не затримана, то чому не може самостійно залишити ВП.

---

21 Опитування проводиться за згодою особи. Затриманий/доставлений може відмовитися відповідати на запитання, у цьому разі потрібну інформацію дізнатися в особи, яка затримала/доставила її до ВП.

- ▶ Чи надано особі можливість сповістити рідних (адвоката) про її затримання та місце перебування?
- ▶ Хто саме знає про перебування особи у ВП (рідні, друзі, адвокат, тощо)?
- ▶ Чи повідомлено особі її права під час затримання (чи надано у видрукованому вигляді), якщо особа примусово перебуває в поліції?

Опитати затриману особу:

- ▶ Чи застосовувалися до вас фізична сила, спеціальні засоби або психологічний тиск під час затримання, доставляння, або перебування у ВП?
- ▶ Чи повідомлено вам права під час затримання (чи надано у видрукованому вигляді)?
- ▶ Чи вручено вам копію протоколу про затримання?
- ▶ Скільки часу ви перебуваєте у ВП (якщо більше ніж 3 години, то чи надавали вам харчування, доступ до питної води, можливість відвідати туалет)?
- ▶ Чи потребуєте ви медичної допомоги?

Записати установчі дані кожної особи, яка перебуває в оглянутих кабінетах і не є працівником поліції за формою нижче

<i>№</i>	<i>Дата і час доставлення, прибуття до ВП</i>	<i>ПІБ особи</i>	<i>Ким доставлено, запрошено до ВП (посада, прізвище)</i>	<i>Мета доставляння, прибуття</i>	<i>Примітка (№ каб. де перебувала особа)</i>

У подальшому перевірити, чи є записи щодо зазначених осіб у Журналі обліку доставлених, відвідувачів і запрошених ВП, і чи збігається інформація записана в Журналі з отриманою в ході опитування (щодо часу та підстав доставлення/прибуття). У разі виявлення незбігу відомостей, попросити відповідальну особу, яка супроводжує групу, встановити причини незбігу та надати вам про це письмову довідку (підготувати до кінця візиту).

У разі виявлення порушень прав доставлених/затриманих осіб, вжити заходів щодо їх поновлення (організувати повідомлення Центру з

надання безоплатної вторинної правової допомоги про затримання особи, повідомлення рідних, виклик лікаря тощо)²².

Кабінет (робоче місце) особи відповідальної за перебування затриманих

Перевірити стан виконання обов'язків службовою особою, відповідальною за перебування затриманих. Попросити відповідального, який супроводжує моніторингову групу підійти уповноважену службову особу, відповідальну за перебування затриманих. Опитати цю особу. Під час спілкування з цією особою переконатися, чи виконує вона обов'язки щодо контролю за дотриманням прав затриманих. Зокрема:

- ▶ Чи веде облік усіх дій, що проводяться із залученням затриманого, зокрема час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій²³?
- ▶ Чи знає вона порядок дій під час доставляння до ВП затриманої особи, а також свої обов'язки, передбачені статтями 212–213 Кримінального процесуального кодексу України?

Кімната для проведення слідчих дій ВП

Наявність кімнат для проведення слідчих дій передбачено Інструкцією з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженою Наказом МВС від 23.05.2017 № 440 (Розділ VIII, п. 5).

Обладнання слідчих кімнат:

1. Слідчі кімнати повинні розташовуватися тільки на першому поверсі адміністративної будівлі органа (підрозділу) в приміщеннях із сучасним інтер'єром, який забезпечує звукоізоляцію. Вхід до слідчої кімнати треба організувати так, щоб вести візуальний контроль за вхідними дверми з чергової частини та забезпечити негайне втручання чергового наряду в разі виклику або надзвичайної події.

---

22 Монітори вимагають від посадових осіб вжити заходів щодо поновлення порушених прав затриманих. Тільки в разі відмови останніх, особисто повідомляють і фіксують, хто відмовився вживати відповідних заходів.

23 Відповідно до вимог статті 212 КПК.

2. Для оздоблення кімнат застосовуються новітні будівельні матеріали, які неможливо використати для нападу чи завдання тілесних ушкоджень, а план кімнати та розташування приладів і меблів має унеможливити сховання або знищення знарядь злочину, речових доказів тощо.

3. Вікна слідчих кімнат обладнуються жалюзі та ґратками естетичного вигляду, двері – врізаним замком з надійним автоматичним засувом. Дверні ручки не вставляються, а комбінуються із серцевинами для ключів дверного замка.

4. Двері і вікна забезпечуються сигналізацією з виведенням на концентратор чергової частини, а робоче місце працівника поліції – тривожною кнопкою.

5. Освітлювальні прилади з пластиковими плафонами вмонтовуються в підвісну стелю, радіатори опалення розміщуються в нішах і ззовні захищаються декоративними решітками; магістральні трубопроводи та електропровід прокладаються сховано.

6. Слідчі кімнати обладнуються меблями, спеціальною та організаційною технікою, юридичною й довідковою літературою.

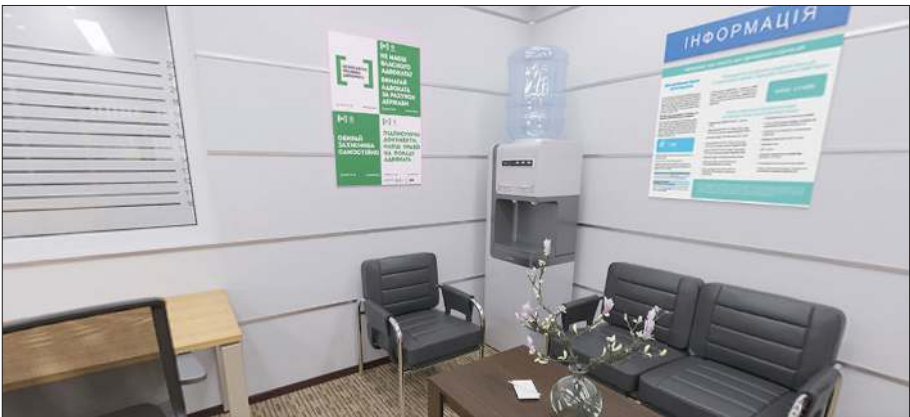
7. Столи і стільці надійно прикріплюються до підлоги. Шафи повинні бути лише вбудовані (вмонтовані), сейфи розміщуються в цих шафах.

8. ПЕОМ та принтери прикріплюються до столів або поміщуються в спеціально обладнані ніші.

9. Принаймні одна слідча кімната повинна бути пристосована для пред'явлення осіб для впізнання поза візуальним спостереженням того, кого впізнають.

Перевірити, чи є у ВП кімнати для проведення слідчих дій²⁴. Чи використовуються вони (чи дійсно там проводяться слідчі дії)? Кімната повинна бути обладнана відповідними меблями (стіл та стільчики для учасників слідчих дій). У кожній кімнаті для проведення слідчих дій має

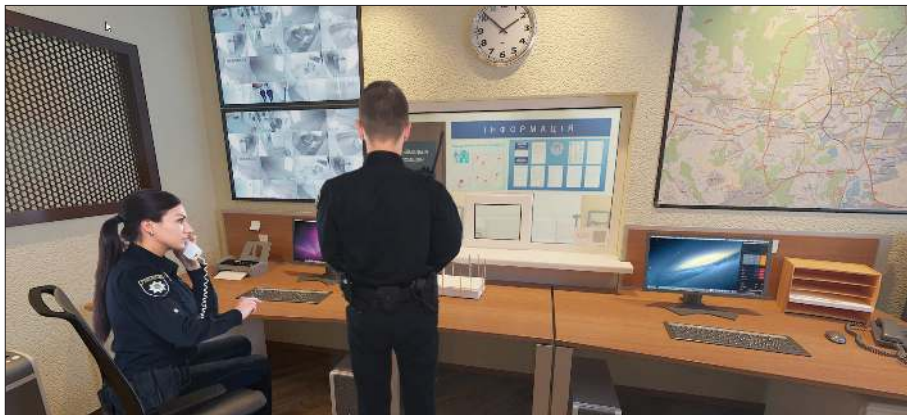
24 Розгляд обставин щодо осіб, доставлених до ВП працівниками поліції або громадянами, проводять працівники добового наряду або інший працівник за дорученням начальника ВП чи його заступника. Розгляд обставин щодо цих осіб проводять негайно в окремій кімнаті, яка своїм облаштуванням не пригнічує їхню честь та гідність, але не більше ніж три години з моменту їх доставлення до чергової частини. (Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затверджене Наказом МВС від 18.12.2003 №1561/ /п.5 Наказу МВС від 16.09.2009 №404).

бути тривожна кнопка та камера відеоспостереження із забезпеченням архівації відеоінформації не менше ніж один місяць.

Чергова частина ВП (оперативна зала).

Робоче місце чергової служби ВП.

Перевірити як оперативний черговий веде облік затриманих, та осіб, які тримаються в кімнаті для затриманих чергової частини, а також забезпечує дотримання прав затриманих осіб.

Перевірити Книгу приймання та здавання чергування, зокрема, чи зазначена в рапортах чергових така інформація:

- ▶ про кількість осіб, затриманих за підозрою у скоєнні кримінальних правопорушень або за скоєння адміністративних правопорушень;
- ▶ про кількість осіб, яких тримають у КЗ;
- ▶ про кількість осіб, яких тримають у КЗ з порушенням терміну тримання.

**Зразок форми рапорту чергового,
який має щоденно заповнюватись
в Книзі приймання та здавання чергувань²⁵**

Начальникові _____ (найменування органу (підрозділу) поліції) звання, прізвище, ініціали
РАПОРТ
Доповідаю, що під час чергування з ____ год. _____ 20__ року до ____ год. _____ 20__ року зареєстровано _____ заяв та повідомлень про <u>кримінальні правопорушення та інші події</u> , з них _____ розкрито, затримано осіб, які обґрунтовано підозрюються у вчиненні кримінальних правопорушень, _____, злочинців, які перебували в розшуку, _____, осіб за скоєння адміністративних правопорушень _____.
Крім того, доводжу до Вашого відома, що в кімнаті для затриманих утримуються _____ осіб, з яких із порушенням терміну тримання _____ (інші обставини, про які слід доповісти)
Чергування, а також зброю, боєприпаси, службову документацію, спеціальні засоби, оперативну, криміналістичну техніку та інше майно згідно з описами (інвентарними номерами) здав _____, (звання, прізвище, підпис) прийняв _____ (звання, прізвище, підпис)
«__» _____ 20__ року Зуваження та пропозиції осіб, які проводили перевірку: _____ _____
Особа, яка проводила перевірку _____ (посада, звання, прізвище, ініціали, підпис)
«__» _____ 20__ року

Оглянути Книгу обліку осіб, яких тримають у КЗ.

²⁵ Додаток 5 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (пункт 27 розділу VI) затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

**Зразок форми Книги обліку осіб,
яких тримають у кімнаті для затриманих²⁶**

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Дата та місце народження	Поштова адреса місця проживання, реєстрації, серія та номер документа, що посвідчує особу, ким і коли виданий	Місце роботи (навчання), посада	Кваліфікація вчиненого правопорушення (стаття КУпАП, КК України)
1	2	3	4	5	6

Дата складання протоколу про затримання особи (за вчинення адміністративного чи кримінального правопорушення), посада, прізвище особи, яка склала протокол	Дата і час поміщення до кімнати для затриманих	Підпис затриманої особи про отримання Пам'ятки для затриманих	Дата і час звільнення з кімнати для затриманих	Ужиті заходи щодо затриманої особи (куди її направлено, передано)
7	8	9	10	11

Переконалися, що записи цієї книги відповідають фактичному станові (кого на момент візиту тримають у КЗ). Перевірити, чи зазначено в щоденних рапортах чергового (Книзі приймання та здавання чергувань) кількість осіб, яких утримували в КЗ на момент візиту.

Зробити висновок чи веде оперативний черговий облік та контроль за дотриманням прав затриманих, яких утримують у КЗ.

Перевірити, чи ведеться відеофіксація перебування осіб у ВП через камери відеоспостереження:

- ▶ на входах у будівлю ВП (камери мають бути на всіх входах, зокрема і з двору),
- ▶ у вестибюлі ВП;
- ▶ в коридорах ВП;
- ▶ в черговій частині ВП;
- ▶ в кімнатах для затриманих чергової частини.

Перевірити, чи працює система архівації відеоданих.

Попросити показати, що відбувалось у вестибюлі, КЗ, коридорах кілька днів тому. Відеодані мають зберігатись не менше ніж один місяць.

²⁶ Додаток 17 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 2 пункту 2 розділу VII), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

Перевірити фіксацію надання правової допомоги затриманим.

Попросити показати Журнал інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим.

Зразок форми Журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим²⁷

№ з/п	Прізвище, ім'я, по батькові затриманого (якщо вони відомі)	Дата, час та підстави затримання	Точне місцезнаходження місця для побачення адвоката із затриманою особою, телефон	Дата і час повідомлення до центру з надання безоплатної правової допомоги	Хто повідомив (П. І. Б., посада, телефон, найменування органу (підрозділу) поліції)	Хто прийняв повідомлення (П. І. Б. працівника)	Дата і час прибуття адвоката	Примітка
1	2	3	4	5	6	7	8	9

У Журнал інформування центрів з надання безоплатної правової допомоги затриманим (далі – Центр) заносять відомості щодо всіх без винятку осіб, яких затримали працівники поліції.

Журнал ведуть в органі (підрозділі) поліції посадові особи, відповідальні за перебування затриманих та які зазвичай перебувають у приміщенні чергової служби.

Негайно після затримання особи посадова особа суб'єкта подання інформації, яка провела затримання, повідомляє за допомогою телефонного, факсимільного зв'язку, електронної пошти або через спеціальні інформаційно-комунікаційні системи відповідний Центр.

Якщо до прибуття призначеного Центром з надання допомоги адвоката затримана особа самостійно уклала відповідний договір з іншим адвокатом, працівник поліції, який подав початкову інформацію, інформує про це Центр.

Черговий зобов'язаний перевірити, чи працівник поліції, який затримав особу, повідомив про затримання Центр.

Якщо цього не зроблено, черговий повинен самостійно повідомити Центр про таке затримання, зафіксувавши в журналі час повідомлення та дані посадової особи, яка його отримала.

²⁷ Додаток 12 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 10 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

Відповідно до вимог пункту 9 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 року № 1363 (із змінами), відмова затриманої особи від адвоката, призначеного регіональним центром, повинна бути зроблена такою особою при адвокаті у формі письмової заяви, копію якої подає адвокатом до відповідного регіонального центру.

За записами журналу перевірити таке:

1. Чи всім затриманим за підозрою в скоєнні злочину та за скоєння адміністративного правопорушення був викликаний адвокат центру безоплатної вторинної правової допомоги.

Для цього необхідно зробити таке:

а) отримати інформацію про осіб, яких затримали працівники ВП протягом останнього календарного місяця. Така інформація може бути отримана:

- ▶ з Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених (навпроти особи повинен бути запис «затриманий/на», «доставлений»);
- ▶ з Книги обліку осіб, яких тримають у кімнаті для затриманих (будь-яка особа зазначена в цій книзі має бути забезпечена правовою допомогою);
- ▶ запросити у ВП офіційну письмову довідку, щодо кількості осіб, затриманих ВП протягом останнього місяця.

б) отриманий список осіб звірити з записами Журналу повідомлення центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги. Щодо кожної затриманої особи має бути відповідний запис про повідомлення Центру правової допомоги. Додатково інформацію про випадки повідомлення Центру правової допомоги можна отримати безпосередньо від Центру безоплатної вторинної правової допомоги (до або після візиту до ВП).

2. Чи дотримуються вимоги щодо негайності оповіщення Центру після фактичного затримання осіб?

3. Чи дотримуються вимоги щодо граничного часу прибуття адвоката Центру (адвокат має прибути до ВП не пізніше ніж через 2 години з моменту повідомлення Центру)?
4. Чи фіксується в Журналі інформація про час завершення надання правової допомоги адвокатом Центру?
5. Чи відповідає інформація про час затримання особи, зазначений у Журналі, записові у протоколі затримання і фактичному часові затримання, як того вимагає ст. 209 КПК України (якщо під час перевірки в КЗ була затримана особа за підозрою в скоєнні злочину, її можна опитати особисто щодо місця та часу фактичного затримання)?
6. Чи є у ВП матеріали останньої щоквартальної звірки із Центром про кількість випадків затримання осіб та кількість випадків неприбуття або несвоєчасного прибуття адвокатів ²⁸?
7. Чи є в наявності пам'ятки для затриманих осіб у черговій частині та в осіб, утримуваних у КЗ ²⁹?

Перевірити забезпечення права на охорону здоров'я, медичну допомогу³⁰

- ▶ Наявність у черговій частині ВП медичного інвентарю і лікувальних засобів для надання домедичної допомоги, зокрема: універсальної медичної аптечки (перевірити наявність аптечки, її вміст та переконатись, що нема прострочених ліків).
- ▶ Чи є у ВП особи, які пройшли підготовку немедичного працівника з надання першої невідкладної медичної допомоги і мають відповідний сертифікат?
- ▶ Перевірити Журнал реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції³¹?

---

28 Відповідно до вимог п. 10 Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання, адміністративного арешту або застосування запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, затвердженого Постановою КМУ від 28.12.2011 № 1363, повинні проводитися відповідні звірки.

29 Визначені додатком 14 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 1 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

30 Конституція України (стаття 49).

31 Додаток 13 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 5 пункту 13 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

- ▶ Чи виконуються рекомендацій лікарів про додаткове медичне обстеження осіб, утримуваних у КЗ?
- ▶ Дотримання прав вразливих груп на безперервне лікування³² (перевірити чи є в черговій частині ВП перелік закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія з відповідними адресами та телефонами сайтів ЗПТ³³, опитати чергового, чи знає він порядок дій під час доставляння до ВП особи, яка перебуває на обліку ЗПТ/АРТ, – потребує замісної підтримувальної терапії, або антиретровірусної терапії).

Зразок форми Журналу реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції

№ з/п	Прізвище, ім'я та по батькові, рік народження	Дата і час прибуття до органу (підрозділу) поліції, у тому числі поміщення до КЗ	Скарги	Виявлено під час обстеження	
1	2	3	4	5	

Час виклику і прибуття медичної допомоги	Характер наданої медичної допомоги	Рекомендації лікарів	Ужиті заходи	Протипоказання щодо утримання в КЗ	Підпис лікаря
6	7	8	9	10	11

Журнал призначений для реєстрації оперативними черговими випадків надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції, зокрема утримувані в кімнатах для затриманих (далі – КЗ).

У журналі вказують дату і час прибуття особи до органу (підрозділу) поліції, поміщення до КЗ, час, коли надійшла скарга на стан здоров'я, на що скаржиться утримувана особа, час виклику та прибуття медпрацівників, характер наданої медичної допомоги, рекомендації лікарів, ужиті заходи та протипоказання щодо утримання в КЗ.

32 Особи, що потребують замісної підтримувальної терапії/антиретровірусної терапії (ЗПТ/АРТ).

33 Додаток 1 до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого спільним Наказом МОЗ, МВС, МЮ, ДСКН від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

Контроль за веденням журналу веде начальник чергової частини (СРПП) органу (підрозділу) поліції або особа, яка виконує його обов'язки.

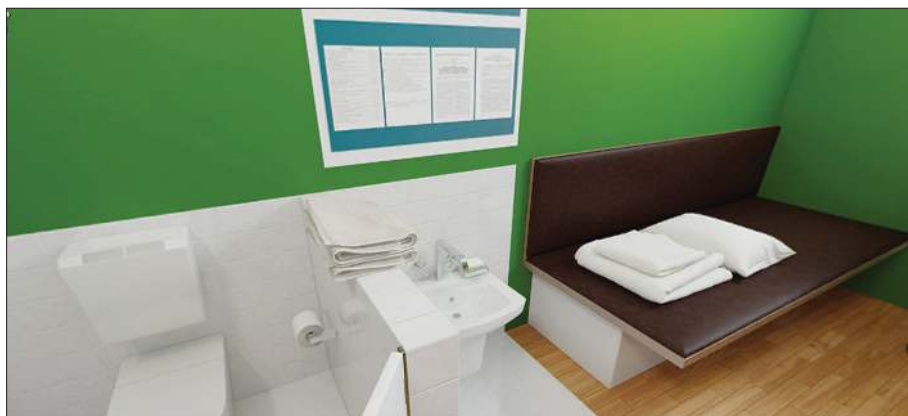
Кімната для затриманих

Вимоги до обладнання КЗ передбачені *Інструкцією з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України*, затвердженою Наказом МВС від 23.05.2017 № 440.

Відповідно до Інструкції КЗ, у кожному територіальному підрозділі поліції обладнують не менше ніж одну кімнату для затриманих. Водночас, враховуючи необхідність забезпечення вимог роздільного тримання різних категорій затриманих (жінок, чоловіків, неповнолітніх та ін.), кількість КЗ може бути збільшена до 3-х.

Інструкція встановлює такі вимоги до облаштування КЗ:

- 1) КЗ повинні розміщуватися тільки на першому поверсі адміністративного будинку поруч із залом оперативного управління чергової служби, для того щоб її працівники могли контролювати поведінку затриманих;
- 2) затримані особи повинні бути утримувані в КЗ із розрахунку не менш ніж 4 м² корисної площі на одну особу (без урахування площі, призначеної для умивальника та клозетної чаші);
- 3) КЗ повинні бути забезпечені природним та електричним освітленням, вентиляцією, в опалювальний період – обігрівом з температурою повітря не нижчою за 18°C, а також унеможливлувати проникнення туди сирості;

КЗ обладнують засобами відеонагляду, санітарно-гігієнічними приладами (чашами клозетними, умивальниками) та меблями.

Також у КЗ має бути обладнана система сигналізації, яка дозволяє затриманому негайно встановлювати контакт з персоналом

Моніторинговій групі слід оглянути всі кімнати для затриманих

Оглянути по черзі всі кімнати для затриманих чергової частини та перевірити умови (кожну камеру), в яких утримують, або можуть бути утримувані затримані особи, зокрема:

- ▶ наявність корисної площі – не менше ніж 4 м² на кожну особу, без урахування санітарного вузла та місць загального користування (загального стола та лав);

- ▶ наявність індивідуального ліжка на кожну особу;
- ▶ достатність природного та штучного освітлення (на відстані втягнутої руки має бути можливість прочитати текст, надрукований стандартним шрифтом на аркуші А4);
- ▶ наявність у кожній камері доступу до проточної та питної води;
- ▶ наявність санітарного вузла, облаштованого з дотриманням приватності (наявність стінок та дверей, камера відеоспостереження не охоплює санітарний вузол);
- ▶ наявність постільної білизни (ковдри, простирадла, наволочки, подушки, матраца) та рушників на кожну особу;
- ▶ забезпечення посудом;
- ▶ забезпечення затриманих харчуванням;
- ▶ наявність системи вентиляції та опалювання;
- ▶ дотримання температурного режиму (не менше ніж 18°C);
- ▶ наявність системи сигналізації про надзвичайні випадки (кнопки виклику постового);
- ▶ наявність системи відеоспостереження з архівацією не менше ніж 30 діб.

За наявності в КЗ затриманих осіб³⁴:

- ▶ поспілкуватися з кожним з них за питаннями, поданими в Kartі спостереження (Додаток 6 до цих Методичних рекомендацій);
- ▶ перевірити наявність законних підстав для поміщення цих осіб у КЗ (наявність складених протоколів про адміністративне затримання, протоколів про затримання особи, підозрюваної в скоєнні злочину, або ухвали суду на затримання особи з метою приводу на кожного, утримуваного в КЗ);
- ▶ перевірити дотримання граничних термінів тримання осіб у КЗ;

34 Опитати осіб, утримуваних у КЗ (з їхньої згоди) без працівників ВП, щоб виявити порушення прав затриманих.

- Звернути увагу на заходи безпеки під час спілкування із затриманими особами:
- з кожним затриманим спілкуватись окремо (в камері повинна перебувати лише одна затримана особа);
  - заходити в камеру до затриманого принаймні вдвох;
  - стояти лише обличчям до затриманого, спиною до вхідних дверей;
  - перебувати в камері біля вхідних дверей.

- ▶ перевірити дотримання вимог щодо роздільного тримання окремих категорій осіб в КЗ;
- ▶ перевірити організацію харчування утримуваних у КЗ осіб та інших затриманих осіб, яких тривалий час (понад 3 години) утримують у приміщенні ВП (зокрема, наявність харчових продуктів (наборів готових продуктів у м'якому пакованні I та II страви), хліба, чаю, цукру. Наявність посуду (тарілок, ложок, чашок). Відповідність умов зберігання харчових продуктів та можливість їх підігріву. Наявність у ВП накладних на отримання харчових продуктів харчування та ведення обліку їх видавання утримуваним особам).

Якщо в ході візиту виявлено, що в КЗ чергової частини або в інших приміщеннях ВП протиправно утримують осіб, за таких обставин³⁵:

- ▶ нема передбачених законом підстав поміщати особу до КЗ (протокол затримання особи за підозрою в скоєнні злочину або протокол адміністративного затримання);
- ▶ особі, затриманій відповідно до вимог ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України, не вручено повідомлення про підозру протягом 24 годин з моменту фактичного затримання;
- ▶ особу протягом 60 годин з моменту фактичного затримання не доставлено до суду для обрання запобіжного заходу;
- ▶ з моменту фактичного затримання особи за підозрою в скоєнні кримінального правопорушення, відповідно до вимог ст. 208 Кримінального процесуального кодексу України, пройшло 72 години і немає ухвали суду про тримання під вартою;
- ▶ сплинув термін адміністративного затримання особи.

Моніторинговій групі необхідно вжити заходів щодо поновлення прав осіб, яких без законних підстав утримують у КЗ чергової частини ВП:

1. Зафіксувати всі можливі відомості щодо особи, утримуваної в КЗ (ПІБ особи, обставини затримання, свідків події тощо).
2. Занотувати обставини, за яких виявлено зазначене порушення (дату, час, ПІБ службових осіб, які на момент візиту перебували в черговій частині ВП, тощо).

³⁵ Порушення права на свободу та особисту недоторканність.

3. Терміново викликати прокурора, який здійснює нагляд за дотриманням законності в цьому ВП та вимагати поновлення прав особи, яку протиправно утримують у кімнаті для затриманих чергової частини ВП.
4. Вимагати від оперативного чергового, службової особи відповідальної за перебування затриманих, вжити заходів щодо звільнення особи, яку без законних підстав утримують у КЗ.
5. Повідомити про виявлене порушення та вжиті заходи Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Кімната для конфіденційного побачення з адвокатом

Вимоги до облаштування кімнати для конфіденційного побачення з адвокатом передбачені Додатком № 2 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої Наказом МВС України від 23.05.2017 № 440.

Кімната має бути обладнана так:

1. Стільці – 2 шт. (за необхідності можливе додаткове розташування ще двох стільців).
2. Стіл, телефонний апарат прямого зв'язку з оперативним черговим.
3. Дві kabіни, розділені між собою скляною перегородкою, що унеможливує передавання предметів з однієї kabіни в другу, обладнані переговорним пристроєм, який забезпечує конфіденційність розмови.
4. Kabіна для поміщення затриманого обладнується дверима із засувним пристроєм.

5. Двері з шумопоглинальним захисним шаром (щілини в дверних отворах не допускаються).

Моніторинговій групі слід перевірити наявність та обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником. Кімната має бути обладнана кабінами, розділеними між собою скляною перегородкою, що унеможлиблює передавання предметів з однієї kabіни в другу, обладнані переговорним пристроєм, який забезпечує конфіденційність розмови.

3.4. Спілкування із затриманими

Спілкування з затриманими особами необхідно проводити конфіденційно (без інших затриманих чи персоналу ВП). Виняток може бути тільки у разі, якщо затримана особа поводить себе агресивно і може створити небезпеку для членів моніторингової групи. Тоді спілкування може проходити під візуальним контролем персоналу ВП, але за умови, що працівники ВП не будуть чути розмови.

Якщо особа перебуває сама в КЗ, доцільно зустрітися з нею безпосередньо там. Якщо в КЗ перебувають кілька осіб, потрібно попросити начальника ВП організувати вивід особи, з якою ви плануєте спілкуватись у слідчу кімнату чи в інший вільний кабінет.

Спілкування з затриманими необхідно проводити наодинці, без співробітників поліції та інших затриманих. Завчасно необхідно домовитися

про те, хто з моніторів буде спілкуватися з затриманою особою, а хто занотовуватиме інформацію.

За будь-яких обставин моніторіві заборонено приймати або передавати особам, утримуваним у КЗ, будь які речі та предмети.

Якщо затримана особа попросить монітора щось зробити, необхідно зазначити, що це заборонено правилами, яких мають дотримуватися члени моніторингової групи.

Перед тим як почати спілкування з затриманою особою, монітори мають назвати себе (своє ім'я, прізвище, посаду), повідомити затриману особу про те, що вони представляють національний превентивний механізм, та роз'яснити його суть, свої права та повноваження.

Поінформувати особу, що спілкування відбувається на умовах конфіденційності і за відсутності працівників поліції.

Далі доцільно запитати особу, чи є у неї скарги на стан здоров'я. Чи вживає вона якісь ліки на постійній основі і чи є в неї необхідний запас ліків з собою? Якщо скарги є, запитати які саме і чи зверталась особа до персоналу ВП з відповідною скаргою. Яка була реакція на скаргу. У разі необхідності попросити персонал ВП відреагувати на скарги затриманих.

Орієнтовний перелік питань наведено в Додатку 6 цих Методичних рекомендацій.

Після проведення інтерв'ю обов'язково подякувати особі за приділений час.

Після кожного інтерв'ю обов'язково зробити кількахвилинну перерву, протягом якої передивитися зроблені записи і занотувати інформацію, яку не встигли занотувати протягом спілкування. Виділити інформацію, яка вказує на порушення прав особи, з якою відбувалося спілкування, а також інформацію, що потребує додаткової перевірки шляхом ознайомлення з відповідною документацією ВП.

3.5. Підбиття підсумків за участю керівництва ВП

Після проведення моніторингового візиту група має обов'язково зустрітися з начальником ВП або його заступником для підбиття підсумків.

Під час зустрічі слід повідомити керівника ВП про попередні результати візиту, загальну інформацію про хід перевірки та основні зауваження, які виявила моніторингова група під час своєї роботи.

Додатково можна озвучити попередні рекомендації щодо усунення виявлених недоліків. Також треба зазначити позитивні моменти виявлені в ході візиту та передові практики, які можна запровадити і в інших ВП, якщо такі були виявлені під час перевірки.

Наприкінці зустрічі потрібно подякувати керівникові за сприяння в проведенні перевірки. Повідомити, що для опрацювання та вивчення отриманої інформації потрібен час, і орієнтовно протягом двох тижнів йому буде скерований розширений звіт з зазначенням виявлених недоліків та пропозицій щодо їх усунення.

За результатами моніторингового візиту готується звіт згідно з рекомендаціями, наведеними в Додатку 7 до цих Методичних рекомендацій.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1. ПОСЛІДОВНІСТЬ РУХУ МОНІТОРИНГОВОЇ ГРУПИ ПО ВП ПІД ЧАС МОНІТОРИНГОВОГО ВІЗИТУ

ДОДАТОК 2. ПЕРЕЛІК ДОКУМЕНТАЦІЇ ВП

№	Назва книги (журналу)	Нормативно-правовий акт, яким затверджено форму
1.	Книга скарг і пропозицій	Додаток 5 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 1 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440
2.	Журнал обліку доставлених, відвідувачів та запрошених	Додаток 11 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 2 пункту 10 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440
3.	Книга обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих	Додаток 17 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 2 пункту 2 розділу VII), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440

4.	Журнал реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції	Додаток 13 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 5 пункту 13 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440
5.	Журнал інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим	Додаток 12 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 3 пункту 10 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440
6.	Книга приймання-здавання чергування	Додаток 15 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (пункт 27 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440
7.	Пам'ятки для затриманих осіб	Додаток 14 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 1 пункту 14 розділу VI), затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440

ДОДАТОК 3. ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНО- ПРАВОВИХ АКТІВ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ ПРАВА ОСІБ, УТРИМУВАНИХ У ВП

Міжнародні нормативно-правові акти:

Загальна декларація прав людини (1948);

Конвенція про захист прав людини і основних свобод (1950), ратифікована Верховною Радою України 17.07.1997;

Конвенція проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження і покарання (1984), ратифікована Указом Президії Верховної Ради Української РСР від 26.01.1987;

Факультативний протокол до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поведження та покарання (2002 року), ратифікований Верховною Радою України 21.07.2006;

Європейська конвенція про запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню (1987), ратифікована Верховною Радою України 24.01.1997;

Європейські пенітенціарні правила (2006);

Мінімальні стандартні правила поведження з в'язнями (ООН, 1957 року);

Конвенція про права дитини (1989);

Конвенція про права інвалідів (2006);

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права (1966), ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР 19.10.1973;

Стандарти Європейського комітету з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поведженню чи покаранню (КЗК);

Звід принципів захисту всіх осіб, затриманих чи ув'язнених у будь-якій формі (Резолюція 43/173 Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1988 року);

Основні принципи поводження з в'язнями (Резолюція 45/111 Генеральної Асамблеї ООН від 14 грудня 1990 року);

Дванадцята загальна доповідь СРТ/Inf (2002) 15.

Національні нормативно-правові акти України:

Конституція України;

Кримінальний кодекс України;

Кримінальний процесуальний кодекс України;

Кодекс України про адміністративні правопорушення;

Закон України «Про Національну поліцію»;

Закон України «Про безоплатну правову допомогу»;

Закон України «Про попереднє ув'язнення»;

Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»;

Закон України «Про забезпечення безпеки осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві»;

Закон України «Про звернення громадян»;

Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні»;

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

Закон України «Про доступ до публічної інформації»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2011 р. № 1363 «Про затвердження Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію України»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2017 р. № 1024 Про затвердження переліку та Правил застосування спеціальних засобів військовослужбовцями Національної гвардії під час виконання службових завдань;;

Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2003 № 1561 «Про затвердження Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ»;

Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 10.10.2004 № 1177 «Про затвердження Положення про порядок роботи зі зверненнями громадян і організації їх особистого прийому в системі Міністерства внутрішніх справ України»;

Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України 05.09.2012 № 692/775/1311/5 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, територіальних органів внутрішніх справ, установ виконання покарань і слідчих ізоляторів у частині забезпечення наступності диспансерного спостереження за ВІЛ-позитивними особами, здійснення клініко-лабораторного моніторингу за перебігом хвороби та проведення антиретровірусної терапії»;

Наказ Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Державної служби України з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії»;

Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2015 № 1377 «Про затвердження Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події»;

Наказ Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України»;

Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 16.02.2018 № 111 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України»;

Наказ Міністерства внутрішніх справ та Міністерства юстиції України від 01.10.2018 № 806/3105/5 «Про затвердження Інструкції про заходи щодо дотримання вимог законодавства при затриманні без ухвали

слідчого судді, суду осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, та обранні стосовно підозрюваних запобіжного заходу – тримання під вартою під час досудового розслідування»;

Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2018 № 1026 «Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису»;

Наказ МВС від 06.07.2017 № 570 Про організацію діяльності органів досудового розслідування Національної поліції України;

Державні будівельні норми України. «Будинки і споруди. Доступність будинків і споруд для мало мобільних груп населення». ДБН В.2.2–17:2006;

Державні будівельні норми України. «Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне і штучне освітлення». ДБН В.2.2–17:2006, затверджені Наказом Мінбуду від 02.11.2006 р. №362;

Наказ Голови Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських».

ДОДАТОК 4. МАКСИМАЛЬНО ДОЗВОЛЕНІ ТЕРМІНИ ТРИМАННЯ ОСІБ У ВП

№	Категорія осіб	Підстава для тримання (поміщення)	Макс. термін	Чим передбачений	Примітка
Затримані за підозрою в скоєнні злочину					
1	Затримані за підозрою в скоєнні кримінального правопорушення	Протокол затримання особи (ч. 5, ст. 208 КПК)	24 год	ст. 278 КПК	<p>Може затримати будь-хто (без ухвали слідчого судді, суду):</p> <p>1) при скоєнні або замаху на скоєння кримінального правопорушення;</p> <p>2) безпосередньо після скоєння кримінального правопорушення чи під час кримінального правопорушення (ст. 207 КПК).</p> <p>Якщо особі не вручено повідомлення про підозру після двадцяти чотирьох годин з моменту затримання, така особа підлягає негайному звільненню</p>

№	Категорія осіб	Підстава для тримання (поміщення)	Макс. термін	Чим передбачений	Примітка
1	Затримані за підозрою в скоєнні кримінального правопорушення	Протокол затримання особи (ч. 5, ст. 208 КПК)	60 год	ст. 211 КПК	З моменту затримання (ст. 209 КПК) – інакше особа повинна бути звільнена або доставлена до суду для розгляду клопотання про обрання стосовно неї запобіжного заходу (ст. 211 КПК)
2	Затримані на підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання з метою приводу для обрання запобіжного заходу	Ухвала про дозвіл на затримання з метою приводу (ст. 190 КПК)	72 год 36 год	ст. 191 КПК	Максимальний термін затримання без ухвали слідчого судді або суду Затримана на підставі ухвали слідчого судді, суду особа не пізніше ніж за тридцять шість годин з моменту затримання повинна бути звільнена або доставлена до слідчого судді, суду, який постановив ухвалу про дозвіл на затримання з метою приводу (ст. 191 КПК)

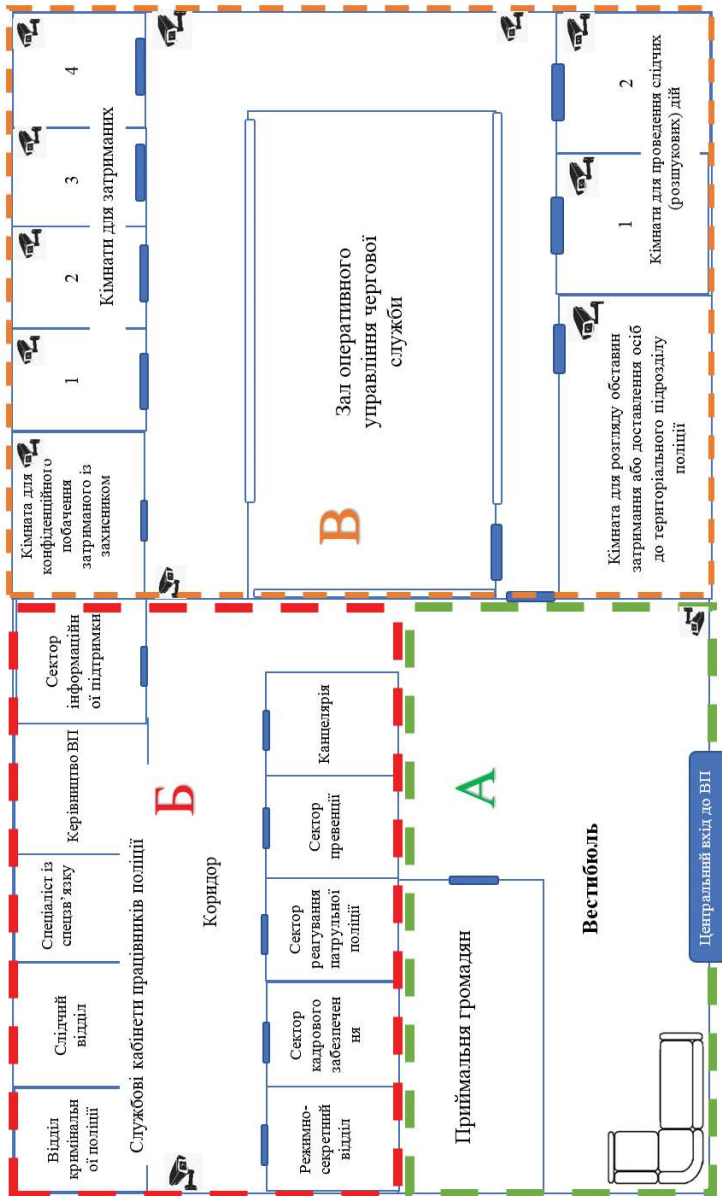
№	Категорія осіб	Підстава для тримання (поміщення)	Макс. термін	Чим передбачений	Примітка
Затримані за скоєння адміністративного правопорушення					
1	Загальний термін адміністративного затримання	Протокол про адміністративне затримання (ст. 261 КУпАП)	3 год	ст. 263 КУпАП	Адміністративне затримання особи, може тривати не більш як три години. Для складання протоколу.
2	Особи, які порушили прикордонний режим		3 доби		Для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення – 3 повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання
3	Особи, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин		3 год 3 доби		Для складання протоколу Для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання

№	Категорія осіб	Підстава для тримання (поміщення)	Макс. термін	Чим передбачений	Примітка
Поміщення осіб до кімнати для затриманих					
1	Осіб, підозрюваних у скоєнні злочинів, за які передбачене покарання у вигляді позбавлення волі, без ухвали слідчого судді, суду	Протокол про затримання особи, підозрюваної в скоєнні злочину відповідно до статті 208 КПК України	до 3 годин із подальшим поміщенням до ІТТ	Розділ V, п. 3.8) Інструкції затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440	Якщо доставлення зазначених осіб до ІТТ у цей строк неможливе через віддаленість або брак належних шляхів сполучення, їх можуть тримати в КЗ не більше ніж 24 годин
2	Підозрюваних осіб або обвинувачуваних на підставі ухвали слідчого судді, суду про дозвіл на затримання згідно зі статтею 190 КПК України	Ухвала слідчого судді (суду) про дозвіл на затримання			

№	Категорія осіб	Підстава для тримання (поміщення)	Макс. термін	Чим передбачений	Примітка
3	Осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання	Ухвала слідчого судді (суду) про дозвіл на затримання	до 3 годин із подальшим поміщенням до ІТТ	Розділ V, п. 3.8) Інструкції затверджені Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 44	Якщо доставлення зазначених осіб до ІТТ у цей строк неможливе через віддаленість або брак належних шляхів сполучення, їх можуть тримати в КЗ не більше ніж 24 годин
4	Осіб, які скоїли адміністративне правопорушення	Протокол про адміністративне затримання.	3 год	ст. 263 КУпАП п. 5.3.10 Інструкції затверджені Наказом МВС від 23.05.2017 № 440	Для складання протоколу
5	Осіб, які порушили прикордонний режим	(ст. 261 КУпАП)	3 доби		У необхідних випадках для встановлення особи і з'ясування обставин правопорушення – з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання

№	Категорія осіб	Підстава для тримання (поміщення)	Макс. термін	Чим передбачений	Примітка
6	Осіб, які порушили правила обігу наркотичних засобів і психотропних речовин.	Протокол про адміністративне затримання. (ст. 261 КУпАП)	3 доби	ст. 263 КУпАП п. 5.3.10 Інструкції затверджені Наказом МВС від 23.05.2017 № 440	У необхідних випадках для встановлення особи, проведення медичного огляду, з'ясування обставин придбання вилучених наркотичних засобів і психотропних речовин та їх дослідження з повідомленням про це письмово прокурора протягом двадцяти чотирьох годин з моменту затримання
7	Військовослужбовців, які скоїли діяння, що мають ознаки кримінального чи адміністративного правопорушення				На встановлений законодавством строк до передання їх посадовим особам Військової служби правопорядку у Збройних силах України

ДОДАТОК 5. ПРИМІРНА ОРГАНІЗАЦІЙНА СХЕМА РОЗТАШУВАННЯ ПРИМІЩЕНЬ ВП

ДОДАТОК 6. КАРТА СПОСТЕРЕЖЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ У ВП

(повна назва ВП)

Дата візиту: _____

Адреса розташування ВП (вулиця, номер будинку, населений пункт, область):

Час початку: ___ год ____хв

Час завершення: ___ год ____хв

Учасники моніторингового візиту (ПІБ, телефон)

Представники керівництва ВП (*посада, прізвище, ім'я та по батькові*), які були присутні під час моніторингового візиту

Черговий ВП
Начальник (відповідальна особа) ВП

Чи є на вході до адмінбудівлі ВП вивіска із зазначенням його повної назви

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

_____

Чи забезпечений вільний доступ відвідувачів у вестибюль ВП, зокрема до інформаційних стендів?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

_____

Чи може особа на інвалідному візку без сторонньої допомоги потрапити у вестибюль ВП, зокрема до інформаційних стендів

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

_____

Наявність у вестибюлі ВП документації для відвідувачів (години приймання громадян керівництвом, порядок подання звернення, зразки заяв, тощо):

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

_____

Отримання доступу до місця несвободи

Чи надано моніторинговій групі безперешкодний доступ до ВП.

так ні

Якщо ні, хто чинив дії, які перешкоджали отриманню доступу до ВП
(посада, ПІБ особи, яка перешкоджала)

Час отримання доступу до ВП (час, коли групу допустили до ВП, КЗ) _____

Початок огляду ВП

Кількість осіб, які перебувають у ВП на момент початку візиту відповідно до записів Журналу обліку доставлених відвідувачів та запрошених

Огляд службових кабінетів працівників ВП

Чи є на дверях службових кабінетів таблички з номерами, назвами відділів, зазначенням посад і прізвищ співробітників ВП?

так ні

Чи є в службових кабінетах предмети, які можуть бути застосовані для катування чи психологічного тиску – бити, гирі, протигази тощо³⁶?

так ні

Щодо кожної особи, яка перебуває в кабінетах і не працівник поліції, записати такі відомості:

---

36 Вимоги п. 5 Розпорядження МВС від 31.03.2011 № 329, п. 39 Дванадцятої загальної доповіді [СРТ/Inf (2002) 15].

№	Дата і час доставлення, прибуття до ВП	ПІБ особи	Хто доставив, запросив до ВП (посада, прізвище)	Мета доставлення, прибуття	Примітка (№ каб., де перебувала особа)

Перевірити, чи є записи щодо зазначених осіб у Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених³⁷, і чи збігається інформація записана в Журналі з отриманою в ході опитування (щодо часу та підстав доставлення/прибуття).

Службова особа відповідальна за перебування затриманих

Наявність наказу начальника ВП про призначення службової особи, відповідальної за перебування затриманих³⁸:

так   ні

Наявність щоденних письмових звітів службової особи, відповідальної за перебування затриманих, про дотримання прав затриманої особи, підозрюваної в скоєнні злочину³⁹ (за дні перебування затриманих у ВП, ІТТ в статусі затриманого):

так   ні

Інформація про виявлені порушення:

-
- 37 Додаток 11 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України.
- 38 Відповідно до вимог ст. 212 КПК України, у кожному підрозділі органу досудового розслідування мають бути призначені одна або кілька службових осіб, відповідальних за перебування затриманих. Такою особою не може бути призначений слідчий. П. 6.10. Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України.
- 39 Передбачено вимогами розділу X п. 4.2 Положення про органи досудового розслідування Національної поліції України, затвердженого Наказом МВС від 06.07.2017 № 570; п. 2.1 Наказу МВС від 26.03.2013 № 289/540/5.

Наявність та повнота заповнення Книги (Журналу) обліку всіх дій, що проводяться із залученням затриманого, зокрема час їх початку та закінчення, а також осіб, які проводили такі дії або були присутні при проведенні таких дій⁴⁰:

так   ні

Інформація про виявлені порушення:

Опитати службову особу, відповідальну за перебування затриманих:

Записати її ПІБ та посаду: _____

Чи знає вона порядок дій під час доставляння до ВП затриманої особи, а також свої обов'язки, передбачені статтями 212–213 КПК України та Положенням про органи досудового розслідування Національної поліції України?

так   ні

Інформація про виявлені порушення:

Чи виконує вона обов'язки передбачені статтями 212–213 КПК України на практиці?

так   ні

Інформація про виявлені порушення:

Загальний висновок щодо виконання службовою особою, відповідальною за перебування затриманих, обов'язків із захисту прав затриманих осіб:

Виконує   Не виконує   Частково виконує, але не забезпечує повною мірою дотримання прав затриманих осіб

---

⁴⁰ Відповідно до вимог статті 212 КПК.

Відеофіксація перебування осіб у ВП

Чи є у ВП камери відеоспостереження⁴¹?

- ▶ На входах у будівлю   так   ні
- ▶ у вестибюлі   так   ні
- ▶ у черговій частині   так   ні
- ▶ у коридорах   так   ні
- ▶ у КЗ   так   ні

Чи є у ВП пристрій для архівації інформації з камер відеоспостереження?

так   ні

Термін зберігання інформації з камер відеоспостереження _____ діб⁴².

Перевірити Журнал інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим⁴³

Чи відповідає форма Журналу встановленому зразку?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи є в Журналі пояснення щодо його ведення?

так   ні

Чи всі графи Журналу заповнені належною інформацією відповідно до заголовків таблиць?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи дотримуються вимоги щодо негайності оповіщення Центру після фактичного затримання осіб?

так   ні

41 Передбачено вимогами п. 5 Наказу МВС від 16.09.2009 №404.

42 Повинен бути не менше ніж один місяць (Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 18.12.2018 № 1026 «Про затвердження Інструкції із застосування органами та підрозділами поліції технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису»).

43 У Журнал інформування центрів з надання безоплатної правової допомоги затриманим (далі – Центр) заносять відомості щодо всіх без винятку осіб, яких затримали працівники поліції. Форма визначена додатком 12 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України.

Зазначити інформація про виявлені порушення із зазначенням кожного випадку⁴⁴, де розбіжність часу затримання (граф 3) та часу повідомлення Центру (граф 5) перевищує 30 хв:

Чи дотримуються вимоги щодо граничного часу прибуття адвоката Центру (не більше ніж 2 години з моменту повідомлення Центру)?

так   ні

Зазначити інформацію про виявлені порушення із зазначенням кожного випадку неприбуття адвоката або прибуття через більш ніж 2 години після оповіщення Центру.

Чи фіксується у Журналі інформація про час завершення надання правової допомоги адвокатом Центру?

так   ні   Інформація про виявлені порушення⁴⁵:

У випадку наявності записів про відмову від адвоката, з'ясувати, чи була така відмова оформлена в присутності адвоката⁴⁶.

Записів нема   так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи відповідає інформація про час затримання особи, зазначений у Журналі, записові в протоколі затримання і фактичному часові затримання, як того вимагає ст. 209 КПК України?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

---

44 Записати прізвища осіб, щодо яких не були дотримані вимоги негайності повідомлення центру.

45 Записати прізвища осіб, щодо яких не були дотримані зазначені вимоги.

46 Відмова від захисника або його заміна повинна відбуватися лише при захисникові після надання можливості для конфіденційного спілкування. Таку відмову або заміну фіксують у протоколі процесуальної дії (стаття 54 Кримінального процесуального кодексу України).

Чи є у ВП матеріали останньої щоквартальної звірки із Центром про кількість випадків затримання осіб та кількість випадків неприбуття або несвоєчасного прибуття адвокатів⁴⁷?

так   ні

Зазначити дату проведення останньої звірки «___» _____ 201__ року

Чи є в наявності пам'ятки для затриманих осіб у черговій частині та в осіб, яких тримають у КЗ, або в інших приміщеннях ВП⁴⁸?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи затримані власноручно підписуються про отримання пам'ятки в протоколах про адміністративне затримання та в **Книзі обліку осіб, які поміщені до кімнати для затриманих?**

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Забезпечення права на охорону здоров'я, медичну допомогу⁴⁹

Організація надання екстреної медичної допомоги.

Місце розташування пункту базування бригади екстреної медичної допомоги _____

Яким чином відбувається виклик екстреної медичної допомоги?

Телефоном   Іншим чином _____

Час прибуття бригади екстреної медичної допомоги після виклику⁵⁰:

до 10 (+10) хв у містах   так   ні

до 20 (+10) хв поза містами   так   ні

---

47 Відповідно до вимог п. 10. Порядку, затвердженого Постановою КМУ від 28.12.2011 № 1363, повинні проводитися відповідні звірки.

48 Додаток 14 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 1 пункту 14 розділу VI).

49 Конституція України (стаття 49).

50 Постанова КМУ від 21.11.2012 № 1119 «Про норматив прибуття бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги на місце події».

Організація надання домедичної допомоги⁵¹

Чи є у ВП особи, які вміють надавати домедичну допомогу?

так   ні

Чи є в цих осіб сертифікат про підготування немедичного працівника з надання першої невідкладної медичної допомоги?

так   ні

Наявність у ВП медичного інвентарю і лікувальних засобів для надання домедичної допомоги:

так   ні   частково

Універсальна аптечка

Кількість відповідає нормі [1шт./КЗ]	так	ні
Склад відповідає нормі (за переліком)	так	ні
Перелік універсальної медичної аптечки 1. Засоби для зупинки кровотечі, накладання пов'язок при травмах: <ul style="list-style-type: none"> ▶ джут для зупинки кровотечі – 1 од.; ▶ бинт стерильний 5 м x 10 см – 1 од.; ▶ серветки з хлоргексидином № 1–2 од.; ▶ серветки кровоспинні з фурагіном №1 – 2 од.; ▶ пакет перев'язний стерильний – 1 од.; ▶ лейкопластир у рулоні 5м x 5 см – 1 од.; ▶ пластир бактерицидний – 4 од.; ▶ косинка медична перев'язна (50x50) – 3 од.; ▶ «Медичний маячок» – 1 од.	так	ні

51 Домедична допомога – невідкладні дії та організаційні заходи, спрямовані на врятування та збереження життя людини в невідкладному стані та мінімізацію наслідків впливу такого стану на її здоров'я, що проводять на місці події особи, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти основними практичними навичками з рятування та збереження життя людини, яка перебуває в невідкладному стані, та відповідно до закону зобов'язані проводити такі дії та заходи (Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», стаття 3).

<p>2. Антисептичні засоби:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ розчин йоду 5 % 10 мл – 1 фл. <p>3. Знеболювальні та серцеві засоби:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ буторфанол-тартрат 0,2 % – 1 мл у шприці-тюбику – 2од.; ▶ нітрогліцерин у пігулках № 40 1 % (0,0005) – 1 од. <p>3. Додаткові засоби:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ ножиці з тупими кінцями – 1 од.; ▶ рукавички медичні № 8–1 пара; ▶ плівка (клапан) для проведення штучної вентиляції легень – 1 од.; ▶ сульфацил натрію 20 % 1 мл у тюбику-кап. № 2–1 од.; ▶ шпильки англійські – 6 од.; ▶ інструкція про користування засобами аптечки – 1 од.; ▶ футляр для аптечки – 1 од. <p><i>поповнення або заміна компонентів аптечки проводиться в міру їх використання або у зв'язку з закінченням термінів придатності.</i></p>	так	ні
--	-----	----

Перевірити Журнал реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції⁵².

Чи відповідає форма Журналу встановленому зразку?

так

ні

Записати відомості із Журналу (з початку року)

виявлено травмованих – ____, зареєстровано до ЖЄО⁵³ – ____ кількість викликів швидкої медичної допомоги – ____

⁵² Додаток 13 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (підпункт 5 пункту 13 розділу VI).

⁵³ Журнал Єдиного обліку заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події. Передбачений Додатком 2 до Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про вчинені кримінальні правопорушення та інші події, затвердженої Наказом МВС від 06.11.2015 № 1377.

Чи зроблено записи про випадки виявлення травмованих осіб в Журналі єдиного обліку?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи виконуються рекомендації лікарів про додаткове обстеження?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Дотримання прав вразливих груп на безперервне лікування⁵⁴

Наявність у черговій частині ВП Переліку закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія⁵⁵:

так   ні

Чи знає оперативний черговий порядок дій під час доставляння до ВП особи, яка перебуває на обліку ЗПТ/АРТ (потребує замісної підтримувальної терапії, або антиретровірусної терапії)?

Кількість осіб, які отримували ЗПТ під час утримування в ВП з початку року⁵⁶ – _____

Чи є в наявності записи про доставлених осіб, які потребують застосування ЗПТ в Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених⁵⁷?

так   ні

---

54 Особи, що потребують замісної підтримувальної терапії/антиретровірусної терапії (ЗПТ/АРТ).

55 Додаток 1 до Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого спільним Наказом МОЗ, МВС, МЮ, ДСКН від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

56 Передбачено вимогами Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затвердженого спільним Наказом МОЗ, МВС, Мінюсту та Держслужби з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

57 Вимоги про цей запис визначені п. 3.1.1 Порядку, затвердженого спільним Наказом МОЗ, МВС, Мінюсту та Держслужби з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156, п. 3.4, 3.5 та додатками 3, 4 до Порядку, затвердженого спільним Наказом МОЗ, МВС, Мінюсту та Держслужби з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156.

Чи доповів оперативний черговий протягом трьох годин начальникові ВП про перебування затриманого, який потребує отримання ЗПТ?

так ні

Чи проінформував черговий телефоном керівника найближчого за місцем розташуванням ЗОЗ⁵⁸ про перебування затриманого, який потребує отримання ЗПТ, консультації лікаря-нарколога?

так ні

Чи є в Журналі реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції, записи про кожний факт надання медичної допомоги (медичного огляду) ?

так ні Інформація про виявлені порушення:

Висновок про стан забезпечення права осіб, які перебувають у ВП, на охорону здоров'я і медичну допомогу:

забезпечується не забезпечується частково забезпечується

Дотримання права на свободу та особисту недоторканність⁵⁹

Інформація про осіб, яких тримають у КЗ на момент перевірки, відповідно до даних Книги обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих⁶⁰:

Категорія утримуваних	Кількість на час візиту
Всього осіб	
▶ затриманих в адміністративному порядку	
▶ підданих адміністративному арешту	
▶ затриманих за підозрою в скоєнні злочину	

58 Згідно з Переліком закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія, наведеним у додатку 1.

59 Конституція України (ст. 29).

60 Додаток 17 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

▶ узятих під варту	
▶ засуджених	
З них:	
▶ неповнолітніх	
▶ жінок	
▶ іноземців	

Наявність законних підстав для тримання осіб в КЗ⁶¹

Наявність складених протоколів про адміністративне затримання, протоколів про затримання особи, підозрюваної в скоєнні злочину або ухвали суду на затримання особи з метою приводу на кожного утримуваного в КЗ⁶²:

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Опитати всіх утримуваних в КЗ без працівників ВП з метою виявлення порушення їхніх прав⁶³.

За результатами опитування затриманих зазначити нижчевказану інформацію:

- ▶ Чи повідомляли затриманим про підстави затримання та в скоєнні якого злочину їх підозрюють?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

- ▶ Чи застосовували до затриманих осіб фізичну силу або спеціальні засоби?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

---

61 Якщо під час візиту до ВП в КЗ тримають осіб.

62 Забороняється поміщати до КЗ осіб, якщо стосовно них не складено протокол про адміністративне затримання або протокол про затримання особи, підозрюваної в скоєнні злочину.

63 Питання визначені в Додатку 4.

- ▶ Чи були підстави застосування до затриманих осіб фізичної сили або спеціальних засобів⁶⁴?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

- ▶ Чи є на тілі затриманого ознаки фізичного впливу (садна, гематоми, подряпини тощо) ?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

У разі наявності, описати характер тілесних ушкоджень, зафіксувати точне місце розташування. Якщо затримана особа не заперечує, обов'язково сфотографувати тілесні ушкодження.

- ▶ Чи була надана медична допомога (за наявності саден, гематом, подряпин, тощо)?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

- ▶ Чи надавали їм первинну правову допомогу з боку поліції (роз'яснення права мати захисника, отримувати медичну допомогу, давати пояснення, свідчити або не говорити нічого з приводу підозри проти них)?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

- ▶ Чи повідомлено рідних (близьких або інших осіб на вибір затриманої особи) про її затримання та місце перебування негайно після затримання?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

---

64 Якщо особа намагалася втекти, чинила опір законним вимогам працівника поліції тощо.

- Чи вручали затриманим особам копію протоколу затримання з роз'ясненням процесуальних прав?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

- Чи мали затримані особи конфіденційну зустріч з адвокатом до першого допиту?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Зробити фотокопію протоколів затримання або ухвали суду про затримання з метою приводу.

Перевірити Книгу обліку осіб, які поміщені до кімнати для затриманих⁶⁵

Чи відповідає Книга встановленій формі?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи всі графи Книги повністю заповнені?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Якщо виявлено записи про затримання особи за скоєння адміністративного правопорушення і вона перебуває в КЗ понад три години, перевірити наявність повідомлень прокурора⁶⁶:

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

---

65 Додаток 17 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

1. Книгу обліку осіб, які поміщені до кімнати для затриманих, веде оперативний черговий.
2. У цю Книгу заносять відомості щодо осіб, утримуваних у кімнаті для затриманих, на підставі документів, що засвідчують їхню особу, та протоколів про затримання.
3. Затримана особа, яку поміщають у кімнату для затриманих, у графі 9 цієї Книги проставляє свій підпис про отримання пам'ятки для затриманих.
4. У разі поміщення до кімнати для затриманих неповнолітніх у графі 3 цієї Книги проставляють повну дату народження (число, місяць, рік).

66 Ч. 2 ст. 263 Кодексу України про адміністративні правопорушення.

Перевірка належності обліку перебування осіб у ВП та дотримання права на правову допомогу.

Виписати з Книги обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих, прізвища трьох останніх затриманих та перевірити належність обліку перебування у ВП та своєчасність надання правової допомоги.

№	Прізвище, ім'я та по батькові особи, утримуваної в КЗ	Перевірити наявність записів про перебування осіб у ВП та повідомлення ЦБВПД ⁶⁷	
		У Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених	У Журналі інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим

За трьома останніми прізвищами осіб, що записані в Книзі обліку осіб, яких поміщено до кімнати для затриманих, перевірити, чи є записи про них в:

Журналі обліку доставлених відвідувачів та запрошених?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Журналі інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Загальний висновок щодо належності обліку перебування осіб у місці несвободи:

належний   виявлено порушення обліку

⁶⁷ Центр безоплатної вторинної правової допомоги.

Умови тримання затриманих осіб у КЗ

Кількість кімнат для затриманих у ВП:

- ▶ кількість кімнат _____
- ▶ передбачена загальна місткість _____ осіб (за кількістю ліжок).

Чи розташовані кімнати на 1 поверсі біля чергової частини?

так   ні

Умови тримання в кімнатах для затриманих і доставлених⁶⁸

	Кімната №		
	1	2	3
Місткість кімнати (вираховується за кількістю койок)			
Розміри кімнати			
▶ довжина кімнати (м)			
▶ ширина кімнати (м)			
▶ висота кімнати (м)			
▶ загальна площа кімнати (м ²)			
Освітлення			
▶ наявність вікна (так/ні)			
▶ площа вікна (м ²)			
▶ оцінний рівень природного освітлення ⁶⁹ (достатній/недостатній або показ за приладом)			
▶ наявність штучного освітлення (так/ні)			
▶ оцінний рівень штучного освітлення ⁷⁰ (достатній/недостатній або показ за приладом)			

68 Не можна використовувати для тримання затриманих осіб камери відстань між стінами яких менше ніж два метри, висота менша за 2,5 метри і загальна площа яких менша за 7 м² (п. 43 Другої загальної доповіді [CPT/IN№(92)3]).

69 Чи можна на відстані витягнутої руки читати текст.

70 Чи можна на відстані витягнутої руки читати текст.

▶ функціонування нічного освітлення			
Вентилювання та опалювання			
▶ можливість відчиняти вікно або квартиру зсередини кімнати (так/ні)			
▶ наявність припливно-витяжної вентиляції (так/ні)			
▶ наявність примусової механічної вентиляції (так/ні)			
▶ наявність системи опалювання камери (так/ні)			
▶ відповідність температурного режиму			
Облаштування приміщення			
▶ наявність ліжка (так/ні)			
▶ відповідність розміру ліжка ⁷¹ (так/ні)			
▶ наявність дошки на стіні біля ліжка (так/ні)			
▶ наявність камери відеоспостереження (так/ні)			
▶ наявність кнопки виклику чергового ⁷² (так/ні)			
▶ доступ до питної води ⁷³ (так/ні)			
Постільні речі для кожного затриманого			
▶ наявність матраца (так/ні)			
▶ наявність ковдри (так/ні)			
▶ наявність подушки (так/ні)			
▶ наявність простирадла ⁷⁴ (так/ні)			
▶ наявність наволочки (так/ні)			

71 Має бути 1,9 x 0,7 м2.

72 Передбачена вимогами п.2с Європейських пенітенціарних правил.

73 Передбачено вимогами п. 20.2 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями.

74 Повинно бути 2 шт.

▶ наявність рушника (так/ні)			
Зношеність та стан постільних речей (із зазначенням, які саме речі перебувають у незадовільному стані) задов./незадов.			
Загальний висновок щодо забезпечення постільними речами (забезпечено, частково, не забезпечено).			
Забезпечення посудом			
▶ миска/тарілка для першої страви (так/ні)			
▶ миска/тарілка для другої страви (так/ні)			
▶ кувалда (так/ні)			
▶ ложка (так/ні)			
▶ матеріал, з якого виготовлений посуд (<i>пластик, метал, емальований метал</i>)			
▶ стан посуду (<i>із зазначенням, який саме посуд перебуває в незадовільному стані</i>) задов./незадов.			
Загальний висновок щодо забезпечення посудом (<i>забезпечено, частково, не забезпечено</i>)			
Загальний санітарний стан камерного приміщення (<i>задовільний/не задовільний</i>)			
Опис санітарного вузла			
▶ висота стінок санітарного вузла (м)			
▶ довжина санітарного вузла (м)			
▶ ширина санітарного вузла (м)			
▶ загальна площа санітарного вузла (м ²)			
▶ загальна площа на 1 особу в кімнаті ⁷⁵ (<i>без врахування площі санвузла у м²</i>)			
Облаштування санвузла			

⁷⁵ Повинно бути не менше ніж 4 м² без урахування площі санітарного вузла та місць загального користування.

▶ наявність унітазу (клозетна чаша) зі змивним напівавтоматичним краном (так/ні)			
▶ відгородженість унітазу перегородкою ⁷⁶ (так/ні)			
▶ наявність дверцят на перегородці (так/ні)			
▶ наявність умивальника (так/ні)			

Дотримання права на приватність:

дотримується не дотримується

Чи інформуються затримані про ведення відеоспостереження в КЗ?

так ні

Чи охоплює огляд камери відеоспостереження санітарний вузол?

так ні

Чи облаштовано в КЗ кабінку санітарного вузла з дверима?

так ні

Роздільне облаштування спальних місць:

так ні

Забезпечення харчуванням:

забезпечено частково забезпечено не забезпечено

Наявність договору на харчування:

так ні

Наявність накладних на видачу їжі:

так ні

⁷⁶ Передбачено вимогами п. 19.3 Європейських пенітенціарних правил.

Чи є у ВП кімната для проведення слідчих дій⁷⁷?

так   ні

Чи облаштована кімната таким обладнанням?

№	Найменування обладнання	Наявність (так/ні)
1	тривожна кнопка	
2	камера відеоспостереження із забезпеченням архівації відеоінформації не менше ніж один місяць	
3	телефонні довідники	

Наявність та відповідне обладнання кімнати для проведення слідчих дій

Кімната(и) є та відповідним чином обладнані.

Кімната(и) нема.

Кімнати належним чином не обладнані.

Наявність та обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником⁷⁸

Чи є у ВП окрема кімната для конфіденційного побачення затриманого із захисником?

так   ні

Належність обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником:

так   ні

⁷⁷ Розгляд обставин щодо осіб, доставлених до ВП працівниками поліції або громадянами, проводять працівники добового наряду або інший працівник за дорученням начальника ВП чи його заступника. Розгляд обставин щодо цих осіб проводять негайно в окремій кімнаті, яка своїм облаштуванням не пригнічує їхньої честі та гідності, але не більш ніж три години з моменту їх доставлення до чергової частини. (Положення про кімнати для проведення слідчих дій та інших заходів в органах і підрозділах внутрішніх справ України, затверджене Наказом МВС від 18.12.2003 №1561/п.5 Наказу МВС від 16.09.2009 №404).

⁷⁸ Перелік приміщень і устаткування чергової служби органу (підрозділу) поліції, визначений Додатком 2 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України.

№ з/п	Найменування устаткування	Одиниця вимірювання	Кількість	Примітки
1	Стілець	шт.	2	К разі потреби можливе додаткове розташування ще двох стільців
2	Стіл	шт.	1	
3	Телефонний апарат прямого зв'язку з оперативним черговим	шт.	1	
4	Дві кабінки, розділені між собою скляною перегородкою, що унеможливає передання предметів з однієї кабінки в іншу, обладнані переговорним пристроєм, який забезпечує конфіденційність розмови	шт.	2	Кабіну для поміщення затриманого обладнують дверима із замикальним пристроєм
5	Двері з шумопоглинальним захисним шаром	шт.	1	Щілини в дверних отворах не допускаються

Наявність та відповідне обладнання кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником:

- Кімнати нема.
- Кімната є, але належним чином не обладнана.
- Кімната є та відповідним чином обладнана.

Перевірити Книгу скарг і пропозицій⁷⁹

Чи відповідає формат Книги встановленому зразку?

так   ні

Чи забезпечений вільний (без дозволу чергового, постового) доступ до Книги⁸⁰?

так   ні

Чи розглядають записані до Книги звернення громадян протягом місяця (звірити дату подання скарги та дату проведення перевірки)⁸¹?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи проставляють у Книзі помітки про направлення відповіді заявникам?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи є в Книзі заяви та повідомлення про злочини чи інші події, зокрема щодо катування, порушення права на захист, інших видів неналежного поводження?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи внесено до Журналу єдиного обліку заяв і повідомлень про скоєні кримінальні правопорушення та інші події⁸² відомості про злочини та події, які зазначені в Книзі скарг та пропозицій?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

---

79 Додаток 5 до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України.

80 Вимоги п. 6.1.3 Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України 23.05.2017 № 440.

81 Закон України «Про звернення громадян».

82 Додаток 2 до Інструкції про порядок ведення єдиного обліку в органах поліції заяв і повідомлень про скоєні кримінальні правопорушення та інші події, затвердженої Наказом МВС від 06.11.2015 № 1377.

Чи внесено відомості, записані до Книги скарг та пропозицій, які мають ознаки злочину, до ЄРДР та чи розпочато досудове розслідування?

так

ні

Інформація про виявлені порушення:

Рівень підготування персоналу з питань прав людини та заборони катувань

Опитати працівників ВП щодо їхніх знань з питань дотримання прав людини, заборони катувань, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження або покарання та оцінити рівень обізнаності:

добре / задовільно / незадовільно

⁸³Рекомендовано перевіряти знання персоналу щодо змісту:

- ▶ ст. 3 Конвенції з прав людини та основоположних свобод;
- ▶ ст. 10. Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (ООН 1984/1987р.);
- ▶ Конституції України, зокрема статті 28: «Кожен має право на повагу до його гідності. Ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує його гідність поводженню чи покаранню...»);
- ▶ Загальної декларації прав людини (10.12.1948);
- ▶ Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950/1997);
- ▶ Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність видів, поводження і покарання (2002/2006);

ПІБ, посада _____

ПІБ, посада _____

ПІБ, посада _____

---

83 Вимоги ст. 10. Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання (ООН 1984/1987 р.).

Чи є в посадових інструкціях працівників ВП (карного розшуку, слідчих, оперативного чергового) заборона катувань?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи забезпечено внесення навчальних матеріалів та інформації про дотримання прав людини, заборону катувань та інших видів неналежного поводження до програм підготовки персоналу?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Дотримання вимог процесуального законодавства під час затримання осіб за підозрою в скоєнні злочину без ухвали слідчого судді, суду:

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Перевірити протоколи затримання осіб за підозрою в скоєнні злочину осіб, яких тримають у КЗ.

Звірити час затримання особи, зазначений в протоколі затримання, та час, коли скоєно злочин, за підозрою в скоєнні якого особу затримано.

Чи виконані вимоги п. 1, 2 ст. 208 КПК України, а саме:

чи здійснено затримання особи без ухвали слідчого судді, суду під час скоєння злочину, або щойно після скоєння злочину, за який особу затримано (за винятком корупційних злочинів)⁸⁴?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи виконані вимоги п. 5 ст. 208 КПК України, а саме:

чи зазначено в протоколі затримання особи за підозрою в скоєнні злочину місце та час фактичного затримання (відповідно до вимог ст. 209 КПК України)?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

---

⁸⁴ За винятком тяжких та особливо тяжких корупційних злочинів.

Чи відповідає зазначений в протоколі час фактичним обставинам?
(отриманим при опитуванні затриманої особи)

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи вручали затриманим особам копію протоколу затримання з роз'ясненням процесуальних прав⁸⁵?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Дотримання конституційного права на негайне повідомлення рідних про затримання та місце перебування особи⁸⁶

Чи повідомлено негайно рідних (інших осіб) про затримання та місце перебування затриманих осіб?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Через який проміжок часу після фактичного затримання затримані змогли зробити таке сповіщення, або його зробила особа, що провела затримання:

- повідомляють негайно або протягом 2-х годин після затримання
- повідомляють через тривалий час після затримання (більше ніж дві години після затримання)
- не повідомляють

Дотримання права на захист

Наявність затриманих у КЗ чи в інших приміщеннях ВП на час моніторингового візиту   так, _____ осіб,   ні

---

85 Про затримання особи, підозрюваної в скоєнні злочину, складають протокол.... Копію протоколу **негайно** під розпис вручають затриманому, а також надсилаються прокуророві (п. 5, ст. 208 КПК України).

86 Конституція України, ст. 29. Про арешт або затримання людини мають бути негайно повідомлені родичі заарештованого чи затриманого. КПК України п. 3, ст. 12; п.1, ст. 213.

Зазначити інформацію, отриману під час опитування затриманих осіб:

Чи надають затриманим особам первинну правову допомогу⁸⁷?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи надають затриманим особам вторинну правову допомогу?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Чи мали затримані за підозрою в скоєнні злочину особи конфіденційну зустріч з адвокатом до першого допиту⁸⁸?

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Дотримання вимог ізоляції щодо окремих категорій осіб:

так   ні   Інформація про виявлені порушення:

Під час перевірки статусу осіб, що перебувають в одній камері, зафіксувати випадки порушення вимог ізоляції (коли в одній камері одночасно перебувають особи визначених категорій).

Нотатки за результатами підбиття підсумків під час зустрічі з начальником ВП (відповідальною особою)

---

87 Первинна правова допомога – вид державної гарантії, що полягає в інформуванні особи про її права і свободи, порядок їх реалізації, відновлення у разі їх порушення та порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Ст. 7 Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

88 Кримінальний процесуальний кодекс України, стаття 42 (права підозрюваного, обвинуваченого).

Додаток до карти спостереження. Опитування осіб, яких тримають у кімнатах для затриманих ВП

ПІБ особи, номер кімнати для затриманих		
1. Загальні питання щодо поводження з особою та умов тримання у ВП (КЗ)		
1.1	Чи знає особа де вона наразі перебуває і чому (як потрапила в КЗ)?	
1.2	Як довго вона перебуває у ВП, коли її поміщено до КЗ?	
1.3	Чи знають її рідні, близькі, що вона перебуває тут і чи відвідували вони її? Чи була організована зустріч з адвокатом (зокрема центру безоплатної правової допомоги) ?	
1.4	Якщо особа перебуває у ВП більш ніж 4 години, чи годували її і коли востаннє, чим годували ⁸⁹ ?	
1.5	Чи достатньо тепло в кімнаті, чи є одяг відповідний до пори року?	
1.6	Як до неї ставляться поліцейські, чи проявляють повагу та толерантність?	
1.7	Чи зверталася вона до поліцейських зі скаргами на стан здоров'я і чи забезпечено їй надання відповідної медичної допомоги?	
1.8	Чи знає особа про те, що вона має право звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, органів прокуратури чи Державного бюро розслідувань? Якщо так, то чи відомо їй, як саме це можна зробити?	
1.9	Чи повідомляли особу під час поміщення до КЗ про ведення відеоспостереження?	

⁸⁹ Цю інформацію потрібно перевірити за реєстром видачі їжі, накладними тощо.

2. Спеціальні (додаткові) питання для осіб, затриманих за підозрою в скоєнні злочину , яким ще не обрано запобіжний захід		
2.1	Чи знає затримана особа, хто її затримав, де це відбулось і коли (по змозі точне місце та час) ⁹⁰ ?	
2.2	Чи повідомили її про підстави затримання та права як затриманої особи, зокрема: можливість не свідчити проти себе, на безоплатну правову допомогу, на повідомлення про своє затримання та місце перебування рідних чи близьких осіб тощо?	
2.3	Чи застосовували до неї поліцейські фізичну силу, зброю чи спеціальні засоби під час затримання, доставляння до ВП чи в КЗ?	
2.4	Чи є в особи тілесні ушкодження чи інші сліди неналежного поводження з боку поліції (наприклад: порвана одяга чи взуття, зламані окуляри тощо)?	
2.5	Чи знає особа, що вона має можливість оскаржити протиправні дії працівників поліції, якщо такі були. Якщо так, то чи зверталася вона з цього приводу з скаргами і до кого, який був результат?	
2.6	Чи бажає затримана особа написати скаргу з цього приводу зараз? Якщо так, попросити чергового ВП надати особі можливість написати скаргу і забезпечити її відправлення.	
2.7	Чи вручали особі копію протоколу затримання і чи є вона на руках?	
2.8	Чи вручали особі письмове повідомлення про підозру? Якщо так, то коли це відбулось ⁹¹ ?	
2.9	Чи бачила особа адвоката до першого допиту і чи було це побачення конфіденційним?	

90 У подальшому ці відомості можна порівняти з протоколом затримання, щоб переконатися, чи відповідають місце, дата і час затримання, вказані в протоколі, відомостям, що зазначила затримана особа.

91 Порівняти час фактичного затримання особи та час вручення підозри. Чи дотримано термін вручення підозри – до 24 годин з моменту фактичного затримання? Якщо з моменту фактичного затримання пройшло 24 години, а повідомлення про підозру не вручено, негайно поінформувати про це чергового ВП, для того щоб останній вжив заходів для звільнення особи з ВП.

2.10	якщо особа повідомила, що відмовилася від адвоката центру безплатної вторинної правової допомоги, також зазначити, чи була ця відмова письмовою при адвокаті й після конфіденційної зустрічі з адвокатом?	
3. Спеціальні (додаткові) питання для неповнолітніх осіб		
3.1	Чи бачилися вони з батьками чи іншими законними представниками (опікунами) після затримання?	
3.2	Чи проводили з ними допити без законного представника?	
3.3	Чи є в особи бажання поспілкуватися з психологом?	
4. Спеціальні (додаткові) питання до осіб, які прибули до КЗ з тілесними ушкодженнями		
4.1	Як давно і за яких обставин вони дістали тілесні ушкодження (місце, час, характер дій, хто саме заподіяв тощо)?	
4.2	Чи надавали особі медичну допомогу і чи потребує вона зараз медичної допомоги?	
4.3	Чи були причетні до заподіяння тілесних ушкоджень працівники поліції?	
4.4	Якщо так, то чи скаржилась особа на дії поліцейських, кому саме, і який був результат скарги?	
4.5	З дозволу особи сфотографувати наявні тілесні ушкодження та зробити їх словесний опис.	
5. Спеціальні (додаткові) питання для осіб, які потребують вживання ліків на постійній основі		
5.1	Які саме ліки вживає особа на постійній основі та з якою періодичністю?	
5.2	Коли вона востаннє вживала ці ліки і чи не пропустила термін для вживання?	
5.3	Чи є в особи необхідний запас ліків на час перебування в поліції?	

5.4	Якщо немає, то чи повідомляла про це особа чергового ВП (слідчого) і які були вжиті заходи?	
5.5	Якщо ліків немає і жодного заходу не вжито, поцікавитись у затриманої особи, хто з її близьких чи рідних міг би принести їй ліки і надати цю інформацію черговому ВП (слідчому).	
5.6	Якщо особа повідомила, що вона пацієнт замісної підтримувальної терапії (ЗПТ), запитати, коли вона останнє вживала препарат і чи знає черговий ВП та слідчий про необхідність забезпечення їй щоденного вживання препарату ⁹² .	
6. Спеціальні (додаткові) питання для іноземців або осіб, які не розуміють української мови		
6.1	Чи повідомлено посольство чи консульство, громадянином якої є особа, про її затримання?	
6.2	Чи пояснили їй права особи зрозумілою мовою?	
6.3	Чи має вона на руках копію процесуальних документів (протоколу затримання, повідомлення про підозру, клопотання про обрання запобіжного заходу тощо) зрозумілою мовою?	
6.4	Чи залучали перекладача під час проведення слідчих дій, якщо особа не розуміє мови провадження?	

92 У подальшому переконатись, що черговий ВП знає вимоги спільного Наказу МОЗ, МВС, МЮ та Державної служби України по контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156 щодо порядку дій для забезпечення безперервного лікування препаратами замісної підтримувальної терапії.

ДОДАТОК 7. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАПОВНЕННЯ ЗВІТУ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ПРОВЕДЕННЯ МОНІТОРИНГОВОГО ВІЗИТУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРЕВЕНТИВНОГО МЕХАНІЗМУ ДО ВП

I. Загальні положення

---

1. За результатами проведення моніторингового візиту повинен бути підготовлений звіт, в якому відображається інформація про:

- ▶ склад моніторингової групи;
- ▶ об'єкт моніторингу;
- ▶ виявлені порушення конституційних прав та свобод затриманих осіб;
- ▶ рекомендації адміністрації місця несвободи, Міністерству внутрішніх справ України, іншим державним органам, зокрема правоохоронним (за необхідності) щодо усунення виявлених порушень.

2. Звіт формує керівник моніторингової групи на підставі інформації та матеріалів, наданих усіма членами групи.

II. Вимоги до змісту звіту

---

3. У вступній частині звіту зазначається:

- ▶ інформація про дату візиту;
- ▶ дані про об'єкт моніторингу (назва відповідно до установчих документів);

- ▶ склад моніторингової групи (ПІБ, посади працівників Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, регіональних координаторів взаємодії з громадськістю, ПІБ громадських моніторів);
- ▶ ПІБ і посада керівника місця несвободи;
- ▶ адреса місця несвободи;
- ▶ коротка інформація про місце несвободи.

Звіт	
за результатами моніторингового візиту	
до _____	
(повна назва органу/установи, моніторинг якого/ї проводиться)	
« _____ » _____ 20 _____	_____
	(місце складання звіту)
Склад моніторингової групи:	
1. ПІБ, посада.	
2. ПІБ громадського монітора.	
Керівництво установи:	
1. ПІБ, посада.	
Відповідно до вимог статті 19 ¹ Закону України «Про Уповноваженого Верховного Верховної Ради України з прав людини», працівники Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини разом із представниками громадськості _____ року провели моніторинговий візит до _____, яка розташована за адресою: _____.	
У відділі поліції наявна одна кімната для затриманих та доставлених, в якій утримують _____.	

4. Якщо візит повторний, зазначається, коли відбувся попередній візит і які були надані рекомендації за його результатами.

Попередній моніторинговий візит проводився у _____ році. За його результатами було надано такі рекомендації:

1. _____.

2. _____.

3. _____.

5. Наступним блоком у звіті відображаються позитивні сторони в діяльності місця несвободи щодо забезпечення прав затриманих, а також покращення, що відбулися після попереднього візиту національного превентивного механізму, а також стан виконання наданих рекомендацій.

Приклад

На виконання рекомендацій Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, наданих після останнього візиту, керівництво відділу поліції організувало належну роботу щодо усунення виявлених недоліків. Зокрема, облаштовано слідчу кімнату, яка обладнана вікном у сусіднє приміщення із заскленням поляризованим (прозорість тільки в один бік) склом. Також облаштовано кімнату для конфіденційного побачення затриманого із захисником, встановлено таблички на всіх кабінетах із зазначенням номерів, посад та прізвищ працівників, які в них працюють. До функціональних обов'язків особи, відповідальної за перебування у відділі затриманих, внесено обов'язки, які покладаються на зазначену особу статтями 212, 213 КПК України. Крім того, щоквартально проводяться звірки із Центром надання безоплатної правової допомоги про кількість випадків затримання осіб та кількість випадків неприбуття або несвоєчасного прибуття адвокатів. Також проводиться ремонт сходів до приміщення відділу та пандуса.

6. Також обов'язково зазначається кількість осіб, з якими проведено спілкування (інтерв'ю).

7. Наступний блок звіту – виявлені порушення конституційних прав людини і громадянина.

Зазначається: «Під час моніторингового візиту виявлено такі порушення прав та свобод людини:».

8. Далі викладаються виявлені порушення за пунктами, кожен з яких починається із зазначення права, яке порушено (*наприклад, право на захист від катувань, жорстокого поводження (стаття 28 Конституції України)*).

9. Першим пунктом зазначаються порушення права на захист від катувань жорстокого поводження (стаття 28 Конституції України). В описовій частині порушення зазначається, в чому суть виявлених порушень, якими документами або іншою інформацією це підтверджується.

Основні види порушень для цього виду місць несвободи такі:

- ▶ надмірне або неправомірне застосування заходів фізичного (морального) впливу, спеціальних засобів та зброї;
- ▶ нефіксація тілесних ушкоджень;
- ▶ нема спеціальних приміщень для тримання затриманих, утримування в непристосованих приміщеннях без можливості задоволення їхніх базових потреб;
- ▶ образи, принизливе ставлення, цькування тощо.

Приклад 1

Під час візиту виявлено громадянина К., якого після затримання до кімнати для затриманих не поміщали та впродовж однієї доби незаконно утримували в службових кабінетах органу поліції без надання їжі та питної води. Таке можна кваліфікувати не інакше, як катування.

Приклад 2

У ході візиту встановлено, що в одному з службових кабінетів (без № та таблички) кримінальної поліції перебував громадянин Р., якого 25.03.2019 о 09:15 затримали працівники поліції в порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України) за підозрою в скоєнні злочину. Під час бесіди Р. повідомив членів моніторингової групи про те, що під час затримання, дарма що опір він не чинив, працівники поліції повалили його на тротуар, одягли кайданки та завдавали ударів ногами в різні частини тіла. Внаслідок цих дій він дістав тілесні ушкодження у вигляді гематом, саден грудної клітки, правого та лівого плеча і передпліч, лівої щоки та ніг. Після чого близько 30 хвилин він пролежав на асфальті обличчям униз, очікуючи перевезення до відділу поліції.

Лише о 21:00 (через 12 годин після затримання) Р. оглянули лікарі, зафіксовано наявні тілесні ушкодження та йому була надана необхідна медична допомога.

10. Наступним розділом звіту слід виділити порушення права на свободу і особисту недоторканність (стаття 29 Конституції України). Такі порушення полягають, зокрема, у:

- ▶ незаконному затриманні (коли для такого затримання нема підстав відповідно до Кримінально-процесуального кодексу України, відповідної постанови суду);
- ▶ утримуванні у відділі поліції без законних на те підстав.

Приклад

*У ході відвідування відділу поліції під час особистого спілкування з громадянином Х., який на момент візиту перебував у кабінеті слідчого № 112, та ознайомлення зі службовою документацією встановлено, що Х. фактично затримали **17.01.2019 о 08:30** у його домоволодінні. Відповідно до записів Журналу обліку доставлених відвідувачів та запрошених, Х. доставили до ВП **17.01.2019 об 11:40**. Протокол затримання Х. у порядку, передбаченому статтею 208 КПК України, складено о 16:30 в кабінеті слідчого. Час та місце фактичного затримання в протоколі не зазначено. Станом на **12:30 18.01.2019** Х. все ще перебував у ВП і на цей час йому не вручено повідомлення про підозру. Отже, Х. незаконно утримували працівники поліції більше ніж 24 години без вручення повідомлення про підозру. Дії працівників поліції, які затримали Х. та тримали його у відділі поліції більше ніж 24 години без вручення повідомлення про підозру, можуть бути кваліфіковані як свідомо незаконне затримання, привід або тримання під вартою, за який передбачена відповідальність за статтею 371 Кримінального кодексу України.*

11. Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України) полягає в:

- ▶ ненаданні медичної допомоги затриманим особам (порушення виявляється, зокрема, шляхом опитування затриманих осіб та ознайомлення з Журналом реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції, щодо виконання рекомендацій лікарів про додаткове медичне обстеження осіб);
- ▶ браку медикаментів та аптек;

- ▶ відсутності особи, відповідальної за надання домедичної допомоги, або відсутності в такої особи сертифіката про підготування з надання першої невідкладної медичної допомоги;
- ▶ недотриманні прав вразливих груп на безперервне лікування (виявляється як під час опитування затриманих, так і шляхом перевірки чи є в черговій частині органу поліції перелік закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія з відповідними адресами та телефонами сайтів ЗПТ, опитування чергового, чи знає він порядок дій під час доставляння особи, яка перебуває на обліку ЗПТ/АРТ (потребує замісної підтримувальної терапії, або антиретровірусної терапії) тощо.

Приклад 1

Згідно з інформацією, отриманою в ході візиту від працівників відділу поліції, у відділі не має працівників поліції, які пройшли відповідне навчання, отримали сертифікати з надання домедичної допомоги та визначені відповідальними за надання такої допомоги.

Під час ознайомлення з Журналом (№ 64) реєстрації надання медичної допомоги особам, утримуваних у черговій частині відділу поліції, який ведуть з 14.01.2016 (понад 3 роки), з'ясовано, що в ньому немає жодного запису. Крім того, його назва та форма не відповідають Додаткові 13 до Інструкції (підпункт 5 пункту 13 розділу VI). Необхідно: «Журнал реєстрації надання медичної допомоги особам, які перебувають в органі (підрозділі) поліції», графа 3 – «Дата і час прибуття до органу (підрозділу) поліції, зокрема поміщення до КЗ», графа 10 – «Протипоказання щодо утримання в КЗ».

Під час візиту з'ясовано, що у відділі поліції в медичній аптечці, яка містилася в Кімнаті приймання громадян, містяться медичні препарати, термін придатності яких закінчився.

Приклад 2

Порушуючи Порядок взаємодії закладів охорони здоров'я, органів внутрішніх справ, слідчих ізоляторів і виправних центрів щодо забезпечення безперервності лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, затверджений спільним Наказом Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Державної служби України з контролю за наркотиками від 22.10.2012 № 821/937/1549/5/156, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 7.11.2012 за № 1868/22180, працівники поліції при отриманні

від затриманого В. інформації про стан його здоров'я та необхідність у ЗПТ у Журналі обліку доставлених, відвідувачів та запрошених не зробили відповідного запису (з фіксацією факту необхідності надання ЗПТ). Черговий управління поліції протягом трьох годин не доповів про перебування затриманого, який потребує отримання ЗПТ, начальникові управління поліції та не проінформував про перебування затриманого, який потребує консультації лікаря-нарколога, керівника найближчого за місцезоташуванням закладу охорони здоров'я згідно з Переліком закладів охорони здоров'я, де впроваджена замісна підтримувальна терапія, наведеним у додатку 1 до цього Порядку.

Тільки через дві доби, 20.03.2019, о 19.30 на постійні вимоги затриманого, працівники поліції повідомили працівникам відділення швидкої медичної консультативної наркологічної допомоги наркологічної клінічної лікарні про незадовільний стан здоров'я В. та необхідність його лікування препаратами замісної підтримувальної терапії, які надали йому медичну допомогу.

Приклад 3

За отриманою інформацією у відділі поліції немає жодної особи, яка має навички надання домедичної допомоги утримуваним особам та громадянам.

Разом із тим відділ поліції не забезпечений необхідною кількістю медичного інвентарю і лікувальних засобів для надання домедичної невідкладної допомоги.

12. Під час висвітлення у звіті порушень права на достатній життєвий рівень, що включає достатнє харчування, одяг, житло (стаття 48 Конституції України) слід звернути увагу на:

- ▶ наявність пристосованих для проживання приміщень, дотримання норми площі на особу, наявність вентиляції, достатність природного та штучного освітлення, забезпечення належного температурного режиму;
- ▶ обладнання приміщень меблями та інвентарем;
- ▶ забезпечення індивідуальним спальним місцем;
- ▶ забезпеченість постільними речами (білизною);
- ▶ відповідність побутових умов до правил санітарії та гігієни;

- ▶ можливість дотримання особистої гігієни;
- ▶ доступ до санітарного вузла в умовах чистоти та пристойності;
- ▶ доступ до питної води;
- ▶ забезпечення права на прогулянку, наявність належно обладнаного прогулянкового майданчика, доступ до свіжого повітря;
- ▶ забезпечення права на якісне та здорове харчування;
- ▶ функціонування водо-, тепло-, електромереж.

Основні вимоги до умов перебування засуджених (ув'язнених) висвітлені в Законі України «Про попереднє ув'язнення» та Європейських пенітенціарних правилах.

Крім того, до цього розділу доцільно вносити порушення щодо неналежного відеоспостереження у приміщеннях органів поліції (воно не проводиться або запис не архівується), що може призводити до приховування порушень прав громадян.

Те, що на деяких службових кабінетах бракує табличок із зазначенням посад та прізвищ працівників, які в них працюють, спричиняє труднощі з установленням того, у яких саме службових приміщеннях перебували затримані чи доставлені особи, в разі надходження скарг на неналежне з ними поводження з боку працівників поліції. Цьому також сприяє проведення неналежного обліку затриманих, недбалого ведення відповідних журналів обліку. Це також має бути зафіксоване в цьому розділі звіту.

Приклад

Під час відвідування управління поліції встановлено, що в ньому є чотири кімнати для затриманих.

Всі кімнати для затриманих, № 1, 2, 3 та 4, розраховані на утримання по дві особи. Отже, місткість указаних кімнат – 8 осіб. Умови тримання в зазначених кімнатах не відповідають установленим вимогам. Зокрема, у них неналежне природне та штучне освітлення (2–27 лк), вікна не обладнані кватирками з можливістю відчиняти зсередини, температура повітря становила +10,3 – +12,9°C (санітарна норма – +18°C), висота перегородок санітарних вузлів становить 1,3 і 1,4 м (потрібно 1,5 м), санітарні вузли не обладнані напівавтоматичними кранами для змиву, вода в умивальниках лише холодна.

Під час відвідування управління поліції встановлено, що в ньому є чотири кімнати для затриманих.

Всі кімнати для затриманих, № 1, 2, 3 та 4, розраховані на утримування по дві особи. Отже, місткість указаних кімнат – 8 осіб. Умови тримання в зазначених кімнатах не відповідають установленим вимогам. Зокрема, у них неналежне природне та штучне освітлення (2–27 лк), вікна не обладнані кватирками з можливістю відчиняти зсередини, температура повітря становила +10,3 – +12,9°C (санітарна норма – +18°C), висота перегородок санітарних вузлів становить 1,3 і 1,4 м (потрібно 1,5 м), санітарні вузли не обладнані напівавтоматичними кранами для змиву, вода в умивальниках лише холодна.

На час візиту в кімнаті № 1 перебувала затримана особа, підлога в цій кімнаті була залита водою, а в умивальнику вода від холоду замерзла.

Утримуваним особам не видають простирадла, наволочки та рушники.

За інформацією працівників управління, харчування осіб, утримуваних у кімнатах для затриманих, проводиться на підставі договору, укладеного між Головним управлінням Національної поліції та ТОВ «Фабрика смаку».

В управлінні є готові до вживання продуктові набори, які отримані в ГУНП. Однак накладна, відповідно до якої отримано продуктові набори, надана не була. На час відвідування в управлінні щоденного меню для харчування утримуваних осіб у кімнаті для затриманих не було.

13. Порушення права на захист (стаття 59 Конституції України) охоплює:

- ▶ неможливість для осіб вільно діставати послуги адвокатів для захисту своїх прав;
- ▶ неможливість конфіденційного спілкування з адвокатом;
- ▶ брак належної правової інформації в установі (зокрема, контактів та інформації про центри безоплатної правової допомоги, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, відповідних органів прокуратури тощо на інформаційних стендах; нормативно-правових актів та пам'яток про права та обов'язки тощо);
- ▶ проведення відмови від правового захисту (адвоката) при правозахисникові (стаття 54 Кримінального процесуального кодексу України);
- ▶ не ознайомлення затриманого зі своїми правами та обов'язками після затримання.

Приклад 1

Відповідно до протоколів затримання осіб, підозрюваних у скоєнні кримінального правопорушення, М. та А., зазначається, що їх затримання проведено 09.07.2018 о 13.00. Відповідно до записів № 52, 53 Журналу інформування центрів з надання допомоги затриманим гр. М. та А. були затримані 09.07.2018 року, час затримання не вказано. В Журналі інформування центрів з надання безоплатної правової допомоги не зазначено час повідомлення Центру, час прибуття та завершення надання правової допомоги адвокатами Центру.

У відділу поліції не проводять щоквартальних звірок із Центром про кількість випадків затримання осіб та кількість випадків неприбуття або несвоєчасного прибуття адвокатів. Ніякої інформації за період з 01.01.2018 по 30.07.2018 року керівництво відділу поліції під час візиту не надало, бо її не було.

Приклад 2

Попри вимоги Додатку 2 (Перелік приміщень і устаткування чергової служби (підрозділу) поліції) до Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України (пункт 5 розділ І), затвердженої Наказом МВС України від 23.05.2017 № 440, у Ірпінському відділі поліції нема кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником.

Приклад 3

Відповідно до підпункту третього пункту 10 розділу VI Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої Наказом МВС України від 23.05.2017 № 440, поліцейський, який провів затримання особи, або відповідальний за перебування затриманих негайно після такого затримання повідомляє затриману особу, що вона має право на захисника, а також орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги. Якщо цього не зроблено, оперативний черговий повинен самостійно повідомити відповідний орган (установу), зафіксувавши час повідомлення та дані посадової особи, яка його отримала, у Журналі інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим.

У ході відвідування відділу поліції встановлено, що в Журналі інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим нема пояснення щодо його ведення.

За результатами ознайомлення із вказаним Журналом встановлено, що працівники поліції не завжди заповнюють графу дати та часу прибуття адвоката.

У зазначеному Журналі зареєстроване повідомлення про затримання 17.01.2019 о 05:30 А., дарма що фактично він був затриманий о 02:30, а до Центру про його затримання повідомлено 17.01.2019 о 07:00, тобто через 4 години 30 хвилин після його фактичного затримання. Необхідно зазначити, що до графи «Дата і час затримання» вищевказаного Журналу внесено невірогідну інформацію щодо часу його затримання.

У цьому Журналі також зареєстроване повідомлення про затримання 11.04.2019 о 16:20 Т., до Центру про його затримання повідомлено о 18:10, тобто через 1 годину 50 хвилин.

14. У звіті окремо зазначається про порушення прав осіб з інвалідністю (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю), зокрема щодо можливості доступу таких осіб до органів поліції (слід звернути увагу на наявність пандуса, пристосованість камер та інших приміщень для осіб з обмеженими можливостями, обладнання органу поліції пристосуваннями для осіб з вадами зору – наявність відповідних поручнів, покажчиків шрифтом Брайля тощо).

Приклад

Відвідувачам забезпечений вільний доступ до вестибюля, однак особи з інвалідністю без сторонньої допомоги не зможуть потрапити до приміщення управління поліції, бо вхід до будівлі не обладнано пандусом відповідно до вимог п. 6.1 Державних будівельних норм В.2.2–17 2006 (далі – ДБН).

Також особи з інвалідністю, які прибули до управління поліції на особистому автотранспорті, не мають можливості скористатися стоянкою для автотранспорту інвалідів, бо на місцях для автотранспорту осіб з інвалідністю припарковано особисті автомобілі працівників поліції.

III. Рекомендації та додатки

---

15. Розділ рекомендацій слід розділити на підрозділи за переліком органів (установ), яким надаються такі рекомендації, та їхніми повноваженнями.

Коли під час візиту виявлено порушення прав громадян, що містять ознаки складу злочину, зазначаються рекомендації відповідним правоохоронним органам щодо перевірки таких обставин (Державному бюро розслідувань – у разі порушень, скоєних працівниками органу поліції, органам прокуратури або національної поліції – у разі порушень, скоєних іншими особами).

Приклад 1

1. Національній поліції України:

1.1. Відповідно до частини четвертої статті 7 Закону України «Про Національну поліцію», за викладеними у звіті фактами провести службове розслідування, зокрема в частині:

- порушення при затриманні та утриманні працівниками поліції, також у приміщенні управління поліції, громадянина В.;*
- порушення права на захист М., В., Л. та інших осіб, які були затримані за підозрою у скоєнні злочину в порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України впродовж 2018 та 2019 років;*
- неналежне виконання обов'язків службових осіб, відповідальних за перебування затриманих, а також невиконання вимог статей 212, 213 Кримінального процесуального кодексу України та розділу X Положення про органи досудового розслідування Національної поліції України, затвердженого Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.07.2017 № 570;*
- незабезпечення належним харчуванням затриманих осіб, утримуваних в управлінні поліції.*

За результатами службових розслідувань ужити заходів щодо усунення наявних порушень вимог законодавства.

1.2. Ужити заходів щодо запобігання катуванням та неналежному поведінню, зокрема:

- обладнати пандус на вході до приміщення органу поліції;*
- доповнити наявні у вестибюлі інформаційні стенди відомостями про порядок подання звернення, зразками заяв, телефонами посадових осіб ГУНП та гарячих ліній;*
- обладнати двері всіх службових кабінетів табличками з назвами підрозділів, зазначенням посад і прізвищ працівників;*
- відповідно до вимог підпункту першого пункту з наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських», не допускати зберігання в службо-*

вих кабінетах органів (підрозділів) поліції предметів і речей, які можуть бути використані для заподіяння тілесних ушкоджень затриманим, доставленим та взятим під варту особам;

- відповідно до вимог підпункту десятого пункту з Наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських», зобов'язати підлеглих працівників проводити опитування і процесуальні дії з відвідувачами, запрошеними та доставленими до органів (підрозділів) поліції особами лише в спеціально відведених та обладнаних для цього службових приміщеннях;
- організувати належну фіксацію перебування осіб в органі поліції та ведення службової документації, визначеної Інструкцією з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженою Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440;
- вносити до Журналу обліку доставлених, відвідувачів та запрошених до управління поліції вірогідні відомості щодо всіх без винятку осіб, яких доставили, викликали чи запросили працівники поліції для складання адміністративних матеріалів, проведення процесуальних та слідчих дій, чи які прибули до органу поліції з особистих або службових питань та не допускати внесення повторних записів про прибуття затриманих осіб;
- увідповіднити службову документацію вимогам Інструкції з організації діяльності чергової служби органів (підрозділів) Національної поліції України, затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ України від 23.05.2017 № 440 та забезпечити її ведення відповідно до встановлених вимог.

1.3. Забезпечити безумовне дотримання конституційного права громадян на свободу та особисту недоторканність відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України під час затримання працівниками органів Національної поліції за підозрою в скоєнні кримінальних правопорушень.

1.4. Ужити заходів щодо недопущення випадків позбавлення затриманих осіб конституційного права на захист, передбаченого вимогами статті 59 Конституції України, Законом України «Про безоплатну правову допомогу», статтями 208, 213 Кримінального процесуального кодексу України України, Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 28.12.2011 № 1363.

1.5. Усунути недоліки із забезпечення права громадян на захист, зокрема негайно повідомляти після затримання особи орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги та вести

Журнал інформування центрів з надання безоплатної правової допомоги відповідно до встановлених вимог.

1.6. Обладнати в управлінні поліції та інших органах поліції кімнати для конфіденційного побачення затриманого із захисником та проведення слідчих дій.

1.7. Ужити заходів щодо забезпечення права на охорону здоров'я, медичну допомогу громадянам, що перебувають в управлінні поліції, зокрема щодо недопущення недоліків і порушень, зазначених у звіті.

1.8. Забезпечити харчуванням затриманих осіб, які тривалий час (понад 3 години) перебувають в управлінні поліції.

Копії матеріалів службового розслідування та управлінських рішень надіслати Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини в строки, передбачені Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини».

Вжити вичерпних заходів, спрямованих на недопущення зазначених недоліків у всіх органах і підрозділах, підпорядкованих Національній поліції України.

2. Територіальному управлінню Державного бюро розслідувань, розташованому в місті Києві.

2.1. За викладеними у звіті відомостями вжити заходів реагування з метою усунення порушення прав людей в управлінні поліції та дати правову оцінку діям працівників поліції, зокрема в частині:

- порушення при затриманні та утримуванні працівниками поліції, також у приміщенні управління поліції, В.;
- порушення права на захист М., В., Л. та інших осіб, які були затримані за підозрою в скоєнні злочину в порядку статті 208 Кримінального процесуального кодексу України впродовж 2018 та 2019 років;

2.2. Про результати повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Приклад 2

1. Міністерству внутрішніх справ України.

1.1. Забезпечити розроблення та видання нормативно-правового акта про затвердження норм забезпечення осіб, утримуваних в ІТТ, та кімнатах для затриманих постільними речами, одягом і взуттям, столовими наборами, милом, мийними, гігієнічними засобами, а також медичним інвентарним і витратним майном.

1.2. Разом із Міністерством охорони здоров'я України забезпечити розроблення та видання нормативно-правового акта про порядок проведення первинного медичного огляду затриманих і взятих під варту осіб у закладах охорони здоров'я системи Міністерства охорони здоров'я України державної або комунальної форми власності перед поміщенням до КЗ, ІТТ, а також порядок проведення додаткових медичних обстежень і надання необхідної медичної допомоги зазначеним особам.

2. Національній поліції України:

2.1. Відповідно до частини четвертої статті 7 Закону України «Про Національну поліцію» за викладеними у звіті фактами провести службове розслідування щодо незаконного затримання та утримання працівниками поліції в приміщенні управління поліції М., В. та О.;

2.2. Усунути недоліки із забезпечення права громадян на захист, зокрема негайно повідомляти після затримання особи орган (установу), уповноважений законом на надання безоплатної правової допомоги та вести Журнал інформування центрів з надання безоплатної правової допомоги відповідно до встановлених вимог.

2.3. На виконання вимог підпункту дев'ятого пункту з Наказу Національної поліції України від 21.07.2017 № 747 «Про оголошення вироків судів стосовно колишніх поліцейських» забезпечити функціонування системи відеонагляду, зокрема у вестибюлі і черговій частині та обладнати приміщення табличками з попередженням про відеознімання.

2.4. Демонтувати металеву клітку в управлінні поліції.

Копії матеріалів службового розслідування та управлінських рішень надіслати Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини в строки, передбачені Законом України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини».

Ужити вичерпних заходів, спрямованих на недопущення зазначених недоліків у всіх органах і підрозділах, підпорядкованих Національній поліції України.

3. Територіальному управлінню Державного бюро розслідувань, розташованому в місті Києві.

3.1. На підставі статей 60, 214 Кримінального процесуального кодексу України, за викладеними у звіті фактами, внести відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування:

- за статтею 371 КК України щодо незаконного затримання та утримання працівниками поліції в приміщенні управління поліції М., В. та О.;
- за статтею 374 КК України щодо порушення права на захист М., В. та О.;

– за статтею 366 КК України щодо внесення невірогідних відомостей до Журналу інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги затриманим в управлінні поліції про час затримання М., В. та О.

3.2. Повідомити належним чином М., В. та О. про початок досудового розслідування.

3.3. Про ухвалені рішення повідомити Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, надавши витяги із ЄРДР та копії повідомлень М., В. та О. про початок досудового розслідування.

16. Звіт підписує особа, яка його готувала.

17. До звіту додаються фотоматеріали, копії документів, що наочно підтверджують виявлені порушення (у додатку).

www.coe.int

Рада Європи – провідна організація із захисту прав людини континенту. Вона включає 47 держав-учасниць, 28 з яких є членами Європейського Союзу. Усі держави – учасниці Ради Європи підписали Європейську конвенцію з прав людини – договір, спрямований на захист прав людини, демократії та верховенства права. Європейський суд з прав людини здійснює нагляд за виконанням Конвенції в державах-учасницях.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE